

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A
REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**DOMÁCÍ VĚZENÍ JAKO ALTERNATIVNÍ
TREST**

Autor práce: Petr Heinz, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Petr Heinz, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Domácí vězení jako alternativní trest

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Home Detention as an Alternative punishment

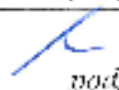
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocik, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): listopad 2022

Cíl bakalářské práce:

Cílem bakalářské práce je definice a vymezení základních pojmů trestního práva v souvislosti s používáním alternativního trestu domácího vězení a dále v souvislosti s jeho výkonem dohledem nad jeho výkonem probační a mediační službou České republiky. Rovněž budou uvedeny základní teorie trestu a rozdíl mezi atributivní a restorativní justicí. Druhým cílem bakalářské práce je statické vyhodnocení ukládání alternativních trestů v České republice zejména alternativního trestu domácího vězení.

Student: Petr Heinz, DiS.	21. 11. 2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocik, MBA	23. 11. 2022 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12. 12. 2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Šapík, Ph.D.	13. 11. 2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9. 1. 2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanovi Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HEINZ, P. Domáci vězení jako alternativní trest: bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 58 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: Domáci vězení, alternativní tresty, elektronický monitoring.

Práce se zabývá především alternativním trestem domácího vězení. Úvod práce je zaměřen na vymezení základních pojmů trestního práva a trestu, dále pak následuje nastínění trestních teorií. První kapitola se také zaměřuje na restorativní justici jako na přístup, který se odlišuje od retributivní justice. Následující kapitoly se zaměřují na tresty v trestním právu České republiky druhy trestů a rovněž druhy alternativních trestů. Obsah čtvrté kapitoly je tvořen pojmy probace a mediace, popis Probační a mediační služby ČR a její činnosti se zaměřením na zajištění a kontrolu výkonu alternativního trestu domácího vězení. Pátá kapitola pojednává o elektronickém monitorování v ČR. Šestá kapitola uvádí statistiky používání domácího vězení.

ABSTRACT

HEINZ, P. Home Detention as an Alternative Punishment: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 58 pp.
Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA

Key words: House detention, Alternative Punishments, Electronic Monitoring

The thesis deals with alternative home detention punishment. The introduction of the thesis is focused on defining the basic principles of criminal law and punishment and the basic principles of criminal theories. The first chapter also aims on restorative justice as a system of justice which is different from retributive justice. The next chapters aim to punishments in the criminal law of the Czech Republic, kinds of punishments as well as kinds of alternative punishments. The content of the fourth chapter is composed of the interpretation of contents of the probation and the mediation, the characterization of the Probation and Mediation Service in the Czech Republic and its activities in focus of the ensuring and controlling the serving alternative sentence home detention. The fifth chapter concerns electronic monitoring in the Czech Republic. The sixth chapter states statistics of use of home detention.

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl a metodika bakalářské práce	10
3	Základní pojmy a definice	11
3.1	Trest.....	11
3.2	Účel trestu.....	11
3.3	Ochranné opatření	12
3.4	Teorie trestu a trestání	13
3.5	Absolutní teorie trestu	13
3.6	Relativní teorie trestu	14
3.7	Smíšená teorie trestu	14
3.8	Retributivní a restorativní justice	15
3.8.1	Retributivní justice	15
3.8.2	Základní znaky retributivní justice	16
3.8.3	Restorativní justice	17
3.8.4	Základní znaky restorativní justice.....	19
4	Trest v českém trestním právu	20
4.1	Systém trestů	21
4.2	Alternativní tresty.....	23
5	Trest domácího vězení	26
5.1	Trest domácího vězení v historii	26
5.2	Současná právní úprava trestu domácího vězení.....	27
5.3	Přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody.....	31
5.4	Přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení	32
5.5	Trestní opatření u mladistvého	33
5.6	Výkon trestu domácího vězení	34
6	Probační a mediační služba.....	36
6.1	Pojem a význam probace.....	37

6.2	Pojem mediace	38
6.3	Dohled nad výkonem trestu domácího vězení.....	38
7	Elektronický monitorovací systém	41
7.1	Použité technologie	41
7.1.1	Technologie RF (Radio Frequency)	41
7.1.2	Technologie RFID (Radio Frequency Identification)	42
7.1.3	GNSS (Global Navigation Satellite System).....	42
7.1.4	Technologie GPS	42
7.1.5	LBS (Location-based Service).....	42
7.2	Prostředky monitorování	43
7.2.1	Náramek BLUtag INT	43
7.2.2	Základnová stanice BLUbox	44
7.2.3	Komunikátory Pure.....	45
7.2.4	Analyzátor alkoholu TRAC.....	46
7.2.5	Aplikace PureMonitor	47
7.3	Druhy sledování EMS	47
7.3.1	Povinnost zdržovat se v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období	47
7.3.2	Setrvání v příkázané zóně.....	48
7.3.3	Setrvání mimo zakázanou zónu.....	48
7.3.4	Zdržení se konzumace alkoholických nápojů.....	48
8	Statistiky a zhodnocení ukládání trestu domácího vězení	49
9	Závěr	53
	Seznam použitých zdrojů	55
	Seznam zkratek	58
	Seznam tabulek a grafů	58

1 Úvod

Tématem absolventské práce je trest domácího vězení. Důvodů, pro které bylo zvoleno toto téma, je více, především se jedná o alternativní trest, který byl zaveden do našeho právního řádu od 1. 1. 2010, kdy nabyt účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen TZ), tedy jedná se o poměrně nový institut. Dalším důvodem je způsob výkonu tohoto trestu, který se vyvíjel v souvislosti s využitím elektronického monitorovacího systému (dále jen EMS), od prostého osobního a fyzického dohledu probačně mediačních úředníků až k využití elektronických náramků.

Rovněž je trest domácího vězení velmi aktuální problematikou vzhledem ke společenskému vývoji, kdy je obecným trendem minimalizace zásahu do občanských práv a svobod, která jsou zaručena Listinou základních práv a svobod (dále je LZPS). Výsledkem této snahy jsou alternativní tresty, které jsou výsledkem zavádění tzv. restorativní justice, která klade důraz na pomoc obětem trestných činů, zabývá se vztahy mezi pachatelem a oběťmi, obnovuje jejich vzájemné vztahy a v neposlední řadě má za cíl, co nejméně narušit sociální prostředí pachatele. Hlavním cílem není potrestání pachatele, ale především snaha o jeho nápravu.

Dalším důležitým aspektem je ekonomický dopad využívání trestu domácího vězení ve srovnání s trestem odnětí svobody, kdy je žádoucí šetřit veřejné prostředky a finanční náročnost výkonu trestu domácího vězení se jeví jako mnohem lacinější než výkon trestu nepodmíněného odnětí svobody.

Absolventská práce se tedy zabývá především trestem domácího vězení, vymezením základních pojmů v oblasti trestů, jejich systémem a postavením trestu domácího vězení v rámci tohoto systému, s tím souvisí rovněž postavení Probační a mediační služby (dále jen PMS) s ohledem na dohled nad výkonem trestu domácího vězení.

2 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je definice a vymezení základních pojmů trestního práva v souvislosti s používáním alternativního trestu domácího vězení a dále v souvislosti s jeho výkonem dohledem nad jeho výkonem probační a mediační službou České republiky. Rovněž budou uvedeny základní teorie trestu a rozdíl mezi atributivní a restorativní justicí. Druhým cílem bakalářské práce je statické vyhodnocení ukládání alternativních trestů v České republice zejména alternativního trestu domácího vězení.

Hlavní metodou bakalářské práce je analýza, kdy bude proveden podrobný rozbor problematiky trestu z hlediska trestního práva hmotného, zejména vzhledem k trestu domácího vězení, které je hlavním předmětem bakalářské práce, dále bude rozebrána úloha PMS při výkonu trestu domácího vězení a možnosti EMS. Na konci bakalářské práce budou krátce uvedeny statistické výstupy užívání trestu domácího vězení a využívání EMS, kdy bude použito metody komparace.

3 Základní pojmy a definice

V první kapitole budou vysvětleny základní pojmy, které jsou klíčové pro zadané téma a bez jejichž charakteristiky by následující kapitoly mé práce nedávaly smysl. Protože tématem práce je trest domácího vězení jako alternativa trestu odnětí svobody, je třeba charakterizovat trest jako takový, jeho účel, jakým způsobem se vyvíjel názor společnosti na trestání pachatelů. Rovněž je nutno definovat pojmy retributivní a restorativní justice a jejich znaky, vzhledem k tomu, že z rozdílů jejich koncepcí vyplývá zařazení alternativních trestů, přičemž trest domácího vězení je jejich typickým představitelem.

3.1 Trest

Trest je prostředkem vynucování žádoucího chování a jednání, jenž je využíván autoritou, např. státem, zaměstnavatelem, rodičem. S ohledem na zaměření bakalářské práce se budu zabývat pouze trestem z pohledu autority státu.

Trest znamená zákonem stanovený právní následek za určité protiprávní jednání. Prostřednictvím trestu se pachateli trestného činu působí určitá újma (na svobodě, na právech, na majetku) a současně se jím vyslovuje morální odsouzení činu i jeho pachatele. Tato újma má být trestanou osobou vnímána jako zlo. Cílem trestu je ochránit ostatní občany před trestnou činností takovými prostředky, které zabraňují pachateli opakovat zločiny, dále snaha pachatele převychovat (individuální prevence) a znovu zařadit do společnosti a výchovně působit rovněž na ostatní občany (generální prevence). Individuální a generální prevence trestu se tak navzájem doplňují. Nutným předpokladem pozitivního působení trestu na společnost je jeho spravedlivost.

Trest je chápán nejen jako institut prevence individuální, vztahující se k pachateli, který trestný čin spáchal, ale také jako institut prevence generální, vztahující se k celé společnosti ve snaze zabránit páčání trestné činnosti pohrůzkou možné sankce za nedodržení stanovených pravidel chování.

Teorie trestu a trestání se vytvářely společně s vývojem filozofického myšlení.

3.2 Účel trestu

Každý trest má svůj účel, který lze spatřovat nejen z pohledu represivního, ale také preventivního. Níže uvádím konkrétní body, které plní účel trestu.

Účelem trestu je:

1. ochrana společnosti před pachateli trestných činů,
2. zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti,
3. vychovávat odsouzeného k tomu, aby vedl řádný život,
4. výchovně působit na ostatní členy společnosti (generálně preventivní účinek trestu).¹

Toto bylo ostatně vyjádřeno v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v § 23 odst. 1: „*účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti*“², ovšem v platné právní úpravě TZ tento účel výslovně uveden není.

3.3 Ochranné opatření

Ochranné opatření je prostředek z oblasti trestního práva sloužící k dosažení účelu trestního zákoníku. Jde sice o trestní sankci, ne však o trest, účelem ochranných opatření je ochrana společnosti před pachateli trestných činů a činů jinak trestných, jakož i před nebezpečnými věcmi, které musí být vždy ve vztahu ke spáchanému trestnému činu či činu jinak trestnému a dále v pomoci osobám stíženým chorobou, aby mohly vést řádný život. Mezi ochranná opatření patří zabezpečovací detence, zabránění věci, ochranné léčení, zabránění části majetku a ochranná výchova podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Pod tento výčet spadá i zabránění náhradní hodnoty a zabránění spisů a zařízení.

Hlavním kritériem, které určuje nutnost ochranného opatření a jeho intenzitu je potřeba léčení, výchovy či zneškodnění. Oproti standardním trestům je možné je uložit

1 JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 407

2 ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961 trestní zákoník. In Sbirka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 65, s. 485 - 512. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy> § 23 odst. 1)

i osobám, které nejsou trestně odpovědné. Ochranné opatření může doplňovat či nahrazovat trest. Ochranné opatření je upraveno v § 96 - § 104 TZ.

3.4 Teorie trestu a trestání

Teorie trestu a trestání se vytvářely společně s vývojem filozofického myšlení, který odrážel historický vývoj společnosti. Účelem trestání a pojetím smyslu trestu se zabývá několik rozdílných teorií. V podstatě existují dvě základní teorie. První je absolutní teorie, která představuje odplatnou teorii, a druhou je teorie relativní, která je prezentována pomocí teorií prevence. Absolutní teorie vychází z principu „punitur, quia peccatum est“, trestá se, protože bylo spácháno zlo, naproti tomu je relativní teorie postavena na principu „punitur, ne peccetur“, trestá se, aby zlo páčáno nebylo. Při spojení odplatné a účelové funkce trestu vzniká smíšené teorie

Mezi teorie smyslu trestu tedy patří teorie absolutní, relativní a smíšené.³

3.5 Absolutní teorie trestu

Absolutní teorie (rovněž teorie odplaty) nepřikládá trestu žádnou sociální funkci. Jediný smysl, který trest má, je spravedlivá msta za spáchaný zločin. Trest se tímto stává kategorickým imperativem k prosazování spravedlnosti a je nutným znakem státu. Absolutní teorie vychází z toho, že pachatel se svobodně rozhodl spáchat trestný čin, čímž bere v úvahu, že bude-li dopaden, čeká jej trest. Prostřednictvím trestu se neguje pachatelova vina a naplňuje spravedlnost, která byla trestným činem poškozena.

Podstatou je tedy myšlenka, že jediným smyslem trestu je spravedlivá odplata za spáchaný čin. Zastánci této teorie se domnívali, že člověk je lidská bytost, která je schopná jednat ze své svobodné vůle a pokud se rozhodne jednat nezákonně, přistupuje na dohodu se společností, že bude za takovéto jednání potrestána, protože to je jediný způsob, jak vyrovnat bezpráví způsobené společností, přičemž je důležitá proporcionalita mezi spáchaným trestným činem a uloženým trestem.

Představiteli této absolutní teorie jsou Aristoteles, Tomáš Akvinský, Immanuel Kant a G.W.F.Hegel.

³ HENDRYCH, D. & KOLEKTIV. Právnícký slovník. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1. str. 1133.

V rámci trestně právní nauky se jedná o tzv. Klasickou školu trestního práva.⁴

3.6 Relativní teorie trestu

Relativní teorie trestu se též nazývá preventivní. Jak z názvu plyne, přisuzuje trestu sociálně užitečný význam a především generálně preventivní vliv na občany. Trest má zabránit páchání trestných činů v budoucnosti. Zločinec je vnímán jako nemocný, který potřebuje léčbu. Jeho léčbou je trest.

V rámci trestně právní nauky se jedná například o tzv. Sociologickou školu, kterou zastupuje Cesare Lombroso, italský lékař, biolog a kriminolog.

Hlavní myšlenkou relativní teorie je, že trest má zabránit dalšímu páchání trestných činů. Její představitelé již hlavní smysl trestání nevidí v odplatě, ale hlavním cílem trestu je, aby se pachatel ze svých činů poučil a dále je již nepáchal.⁵

Zastánci relativní teorie trestu jsou dále Cesare Beccaria, italský šlechtic, který se zabýval kriminologií, teorií práva a formuloval základy penologie, a Ludwig Andreas von Feuerbach, německý antropolog a filosof.

Cesare Beccaria, reprezentuje tzv. Školu odstrašení trestem, kdy konstatuje, že není důležitá přísnost trestu, ale jeho neodvratnost. Jeho hlavním dílem je pojednání O zločinech a trestech, ve kterém se staví za humanizaci vězeňství a také za zrušení trestu smrti. Jeho osvícenské myšlenky se staly inspirací pro trestní zákoník Josefa II.⁶

3.7 Smíšená teorie trestu

Smíšená teorie trestu je nejmladší, snaží se z obou předchozích teorií vybrat pozitivní znaky než předchozí dvě. Její smyslem je překonat zásadní rozdíly mezi oběma staršími pojetími trestu a propojit jejich hlavní teze, tedy odplatu, spravedlnost a ochranu s výchovnými prvky, čímž usiluje o minimalizaci nedostatků absolutní a relativní teorie. Preventivní efekt trestu chápe jako individuální působení na konkrétního pachatele.

Stoupenec smíšené teorie trestu je Franz Eduard Ritter von Liszt, německý právník, kriminolog a reformátor práva.

⁴ JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 402-403

⁵ JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 403

⁶ ADAMOVIČ, KAROLINA, ANTONÍN LOJEK, KAREL SCHELLE A JAROMÍR TAUCHEN. Velké dějiny zemí Koruny české. Praha: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-749-0 str. 164-165

Současné trestní české trestní právo je založeno na této „smíšené teorii trestání, která je založena na teorii eliminační, jejímž cílem je ochrana společnosti před pachateli trestných činů a zabránění odsouzenému v dalším páchání trestné činnosti, teorii rehabilitační, jejímž cílem je výchova odsouzeného k tomu, aby vedl řádný život a teorii odstrašení, jejíž podstatou je působení na ostatní členy společnosti.“⁷

3.8 Retributivní a restorativní justice

V souvislosti s alternativními tresty a tedy také trestem domácího vězení se vyskytují dva termíny a to retributivní a restorativní justice, jedná se o dvě koncepce trestání, které se liší svým přístupem k samotné podstatě trestného činu.

3.8.1 Retributivní justice

Retributivní justice je tradiční trestání, který se zaměřuje spíše na potrestání (*retribuci*) pachatele než na obnovení předchozích poměrů. Klade se důraz na trest, zejména trest odnětí svobody, nikoli tresty alternativní nebo např. mediace či probace. V tomto konceptu je vlastně primární obětí stát, skutečná oběť, poškozený, je do jisté míry přehlížena. Jde z hlediska vývoje teorie trestu o starší model vlastně protikladný k novějšímu konceptu obnovující (*restorativní*) justice.⁸

Jedná se o klasický způsob trestání, jehož hlavním cílem bylo, aby pachatel byl za svůj čin spravedlivě potrestán, „*trest byl ospravedlněn samotným spácháním zločinu*,“⁹

Oběť trestného činu je v pozadí, zůstává spíše pasivním účastníkem trestního řízení s omezenými právy. Oběti mají omezený přístup k informacím, nemohou zasahovat do rozhodnutí soudu. Řízení ve vztahu k nim je totiž omezeno pouze na zjištění důkazních skutečností a na případnou možnost náhrady škody. Obvinění nemají osobní kontakt s obětí, nemohou vidět všechny konkrétní následky svého chování, a nejsou tudíž většinou ani více motivováni ke změně svého přístupu a k uvědomění si morální dimenze svého činu. Naopak oběť se může cítit průběhem vyšetřování zneužita, frustrována.

7 JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 403- 407

8 KRATOCHVÍL, VLADIMÍR, A KOL. Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3. str. 468.

9 LATA, J., Účel a smysl trestu, Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2007, str. 36

Nemůže náležitě vyjádřit svůj názor k projednávaným skutečnostem ani k rozhodnutí soudu¹⁰

Toto tradiční pojetí trestní spravedlnosti se zakládá na myšlence, že náprava trestného činu se opírá o omezení pachatele, k újmě pachatele a je spjata s trestem odnětí svobody. V praxi se však ukazuje, že toto pojetí má často u pachatele opačný účinek, přičemž poškozený nedosahuje satisfakce a není mnohdy ani odškodněn, viz časté odkazy rozsudků o vině a trestu, kdy je poškozený odkazován na občanskoprávní řízení, zejména pokud dojde ke zpochybnění výše škody. K tomuto přispívá také postup orgánů činných v trestním řízení, pro které postačí rámcová výše škody pro právní kvalifikaci trestného činu.

3.8.2 Základní znaky retributivní justice

V rámci retributivní justice dohledáváme základní znaky, které nám tuto justici charakterizují. Níže jsou tyto znaky jednotlivě uvedeny.

Základními znaky retributivní justice jsou:

1. zločin je definován jako újma, resp. násilí způsobené státu;
2. pozornost je soustředěna na zavržení a odsudek vycházející z viny v minulosti;
3. pravidlem je adversární nebo inkviziční proces;
4. způsobení újmy jako prostředek potrestání a prevence recidivy;
5. spravedlnost garantovaná právem na spravedlivý proces;
6. potlačení přirozené podstaty zločinu, delikt je chápán jako konflikt mezi jednotlivcem a státem;
7. jedna sociální nespravedlnost je nahrazena jinou;
8. dotčené sociální společenství je odsunuto stranou a je abstraktně – formálně reprezentováno státem;
9. stimulace kompetitivních individualistických hodnot;
10. stát vystupuje proti pachateli, přičemž opomíjí či nezdůrazňuje práva oběti;
11. pachatel zůstává pasivním objektem procesu;
12. odpovědnost pachatele za delikt vede k jeho potrestání;
13. zločin je definován formálně-právními termíny bez zohlednění morálních, sociálních a ekonomických aspektů;

¹⁰ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 8

14. trvalá či dlouhodobá stigmatizace pachatele;
15. žádný nebo jen minimální důraz na projev lítosti a pokání;
16. závislost výsledku trestní věci na aktivitě profesionálů (policistů, soudců, obhájců).¹¹

3.8.3 Restorativní justice

Restorativní justice v moderním pojetí se začala rozvíjet v polovině 80. let 20. století, nejdříve v USA a Kanadě, odtud se rozšířil do západní Evropy. Výraz „restore“ pochází z angličtiny a znamená obnovit, navrátit do původního stavu. Některé znaky restorativní justice můžeme však nalézt již v tradicích původních obyvatel Nového Zélandu, u Maorů, v severní Kanadě či se uplatňovaly v africkém zvykovém právu.

*„Restorativní justici řádu lze chápat jako soubor postulátů, cílů a metod, které charakterizují určitý přístup k řešení problematiky zločinnosti. Jde o takové pojetí trestní justice, ve kterém jsou hojně zastoupeny prvky zdůrazňující práva oběti a jejich ochranu, mimosoudní projednávání trestních věcí aj. Restorativní justici nelze pojímat jako nějaký ucelený systém reakce společnosti na trestnou činnost.“*¹²

Restorativní justici je možno definovat jako určitý koncept zacházení s pachateli, který se liší od klasické atributivní neboli trestající justice. Základem je názor, že současná trestní spravedlnost nesplňuje požadavky na omezení růstu kriminality, nevede k ochraně společnosti ani jednotlivce.

Princip restorativní justice se zakládá na odlišném pojetí trestného činu. Klade důraz na konflikt mezi pachatelem a obětí trestného činu, který vzniká jako následek trestného činu, jež je potřeba napravit. Spatřuje v trestném činu především poškození jedné osoby druhou, nikoliv útok na stát, porušení trestních norem, ohrožení nebo porušení veřejného zájmu. Soustředí se na obnovení ohrožených nebo narušených vztahů a systému chráněných hodnot.¹³

Podle principů restorativní justice má přednost postavení oběti, která má v trestním procesu aktivní roli, zohledňují se zájmy a potřeby oběti. Případně jsou zohledňovány zájmy dalších dotčených osob, např. rodiny oběti. Následky trestného činu, který pachatel způsobil, jsou vnímány široce, neomezují se pouze na přímou materiální škodu, ale zabývají se také emocionální újmou, kterou oběť utrpěla a kterou je nutno kompenzovat.

11 VĚTROVEC, V. A SPOL., Zákon o mediaci a probaci: komentář. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 14

12 KARABEC, Z. Restorativní justice: Sborník příspěvků a dokumentů. Praha: IKSP, 2004, str. 8

13 SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 9 a násl.

Restorativní justice přechází od formalizovaného postupu při standardním trestním řízení k subjektivnějšímu vnímání trestného činu dotčenými subjekty a jejich přístupu k řešení dané věci. Premisou je určitý sociální konflikt mezi dvěma či více subjekty došlo k určitému sociálnímu konfliktu. Smyslem trestního řízení je obnovení vztahů těchto subjektů, které byly tímto konfliktem narušeny. Snaží se zapojit do řešení konfliktu nejen tyto subjekty, ale i ty osoby, které byly konfliktem zasaženy nepřímo, nejen oběť a pachatele, ale i jejich sociální společenství, rodinu, obyvatele obce, ve které oběť a pachatel žijí apod.

Proces je subjektivizován, neklade se důraz na důsledné formální zajišťování důkazů, jako spíše na postoj účastníků k projednávané skutečnosti, k jejich shodě neboli konsensu na návrhu řešení věci a na jejich pocit spravedlivého vyřešení.

Přestože je princip restorativní justice určitým opakem retributivní justice, v mnohém stojí na stejných nebo podobných základech a východiscích. V žádném státě není tento princip uplatňován samostatně, stojí vedle principu retributivního a doplňuje ho. V různých státech pak převažuje uplatňování toho či onoho principu.

3.8.4 Základní znaky restorativní justice

Stejně jako teorie retributivní je restorativní teorie charakterizována určitými znaky, kterými se obě teorie odlišují. Tyto základní znaky restorativní teorie rovněž uvádím.

Základními znaky restorativní justice jsou:

1. „zločin nemá být považován za porušení společenského pořádku, ani za porušení abstraktních právních a morálních pravidel, ale především za škodu (újmu), která byla způsobena oběti, a za hrozbu pro bezpečnost společnosti;
2. škodu způsobenou oběti je třeba chápat široce, jde o újmu materiální, fyzickou, psychickou, o ztrátu společenského postavení, narušení sociálních vazeb, osobního a rodinného života;
3. reakce na zločin má přispět k snížení (odstranění) této hrozby a škody;
4. hlavním účelem není potrestání pachatele, ani jeho převýchova nebo odstrašení, ale vytvoření takových podmínek, které by pomohly odstranit následky trestné činnosti;
5. tendence k zpříšňování trestní represe jsou kontraproduktivní, zejména u mladistvých pachatelů;
6. pachatel se má aktivně podílet na náhradě způsobené škody (na odstranění škodlivých následků trestného činu), mají mu být při tom zachována veškerá práva jako ostatním;
7. jestliže pachatel nehodlá participovat, je k tomu donucen soudem;
8. státní orgány (orgány činné v trestním řízení) by se měly angažovat až v případě, jestliže čistě vyjednávací postup mezi pachatelem a obětí nevede k cíli nebo jestliže spáchaný trestný čin je takového druhu (závažnosti), že je klasický trestní proces nezbytný;
9. oběť trestného činu nemůže být nucena k vyjednávání s pachatelem o způsobu a rozsahu kompenzace za způsobenou škodu¹⁴

Z uvedených znaků lze vyvodit mimo jiné, že východiska restorativní justice jsou založena na přesvědčení, že pokud má pachatel převzít skutečnou osobní, nikoli pouze formálně trestněprávní odpovědnost za to, co svým činem způsobil, musí si nejprve plně uvědomit a přiznat svou vinu a porozumět svému jednání a všem důsledkům svého jednání. Měl by podle svých možností nahradit, příp. snížit způsobenou škodu. Naproti tomu by se oběť trestného činu měla pokusit o odpuštění pachateli trestného činu.

14 KARABEC, Z. Restorativní justice: Sborník příspěvků a dokumentů. Praha: IKSP, 2004, str. 9

4 Trest v českém trestním právu

Jiří Jelínek a spol. trest popisují jako prostředek státního donucení, který stát užívá k ochraně zájmů chráněných trestním zákonem, ochraně společnosti před trestnými činy a jejich pachateli. Jeho hlavním znakem je způsobení újmy určité osobě, která spočívá v zásahu do jejich občanských práv, zejména osobní svobody či vlastnického práva. Základní cíl trestu by měl směřovat k tomu, aby trestné činy nebyly páčány vůbec nebo alespoň v co nejmenší míře., která by měla být co možná nejmenší, přičemž ale musí být stále schopna splnit účel trestu.¹⁵

Podle čl. 39 LZPS může jen zákon stanovit, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit. Dále dle čl. 7 odst. 2 LZPS nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu a dle čl. 40 odst. 1 LZPS trest může uložit jen soud.¹⁶ Jedná se o projev zásady nulla poena sine lege.

Tuto zásadu je možné najít i v trestním zákoníku, kde je v ustanovení § 37 odst. 1 uvedeno, že trestní sankce lze ukládat jen na základě zákona. To je doplněno ustanovením § 37 odst. 2 TZ, podle kterého nelze pachateli uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce a výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost.¹⁷

Trest může dle čl. 90 Ústavy České republiky uložit jen soud. Jen soud tedy rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.¹⁸

U mladistvých se neseťkáváme s označením trest, ten je u nich nahrazen pojmem opatření. Účelem opatření je podle ustanovení § 9 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (dále jen ZSVM) především vytvoření podmínek pro sociální a duševní

15 JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 403

16 ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1992, částka 1, s. 17 - 23. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

17 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

18 ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Ústavy České Republiky. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 1992, částka 1, s. 3 - 16. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění.¹⁹ Oproti tomu účel trestu u dospělých pachatelů není v novém trestním zákoníku výslovně vyjádřen.

4.1 Systém trestů

„Systémem trestů se rozumí výčet jednotlivých druhů trestů, jejich uspořádání (podle závažnosti, podle zájmů, které trest postihuje) a vzájemné vztahy mezi nimi.“²⁰

V ustanovení § 52 odst. 1 TZ je uveden výčet trestů, které může soud za spáchané trestné činy uložit. Jedná se o následující druhy trestů:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In Sbirka zákonů, Česká republika. 2003, částka 79, s. 4030 - 4052. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

²⁰ NOVOTNÝ, O. A KOL. Trestní právo hmotné. 1., Obecná část. 6. přepracované vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010, str. 358.

l) vyhoštění.

Podle ustanovení § 52 odst. 2 TZ se trestem odnětí svobody rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak:

- a) nepodmíněný trest odnětí svobody,
- b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

Výše uvedený výčet je taxativní, nelze ho tedy ze žádného důvodu ani žádným způsobem rozšířit. Tím je do systému trestů promítnuta zásada zákonnosti.

Nad rámec je možné uložit pouze výjimečný trest, jehož úprava se nachází v § 54 TZ. Výjimečným trestem se podle § 54 odst. 1 TZ rozumí trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let a trest odnětí svobody na doživotí. Jedná se tedy o zvláštní typ trestu odnětí svobody, jak uvádí § 52 odst. 3 TZ.²¹

Jiří Jelínek a kolektiv považují podmíněné odsouzení za samostatný trest a nikoli pouze za způsob a výkon trestu odnětí svobody.²² Podpora pro tento názor by se dala najít v ZSVM, kde je v ustanovení § 24 podmíněné odsouzení uvedeno jako samostatný druh trestního opatření.²³

V současně platném trestním zákoníku byl oproti dřívější právní úpravě výčet trestů doplněn o trest domácího vězení a trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce a současně byl systematicky přeskupen. Nové uspořádání trestů mělo naplnit princip, podle něhož by byl trest odnětí svobody chápán jako krajní opatření, tzv. ultima ratio, díky čemuž by mělo docházet k co nejširšímu využívání alternativních sankcí.²⁴

21 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

22 JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 418-428.

23 5. ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2003, částka 79, s. 4030 - 4052. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

24 KRATOCHVÍL, V. A KOL. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část.. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 475.

4.2 Alternativní tresty

Alternativní tresty jsou zčásti výsledkem zavádění tzv. restorativní justice, která klade důraz na pomoc obětem trestných činů, zaměřuje se na osoby pachatele a oběti, snaží se o obnovení vzájemných vztahů mezi nimi a rovněž minimalizuje narušení sociálního prostředí pachatele. Tyto tresty jsou využívány především u méně závažnější trestné činnosti, kdy hlavním cílem není jen potrestání pachatele, ale především snaha o jeho nápravu. V této souvislosti se odkazují na výše uvedené skutečnosti, kde v základních pojmech uvádím, že některé prvky restorativní justice se vyskytovaly již před vznikem této koncepce. V našem právním řádu se v případě zavádění koncepce restorativní justice dá hovořit vlastně jen o trestech domácího vězení a zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, neboť ostatní alternativní tresty, které je možno uložit dle platného a účinného trestního zákoníku, existovaly již v předchozí právní úpravě.

Problematika trestněprávních alternativ je neoddělitelně spjata s postavením nepodmíněného trestu odnětí svobody v sankčním systému trestního práva, který od počátku 20. století postupně získával postavení dominantního trestu. Od poloviny padesátých let 20. století dochází k zásadním změnám v přístupu k tomuto trestu, jelikož se ukázalo, že účinek tohoto trestu, který byl v té době masově ukládán, není z pohledu generální a individuální prevence takový, jak se očekávalo. Současně se také objevil problém permanentní přeplněnosti věznic.²⁵

Nejvýrazněji se změny projeví ve vytvoření podmínek pro uplatnění alternativních způsobů řízení před soudem a využití alternativ k potrestání v trestních věcech.²⁶

Legální definice alternativního trestu není v zákoně uvedena, ale jak uvádí např. mezinárodní dokumenty OSN a Rady Evropy, rozumí se jím trest nespojený s odnětím svobody, který je soudce oprávněn uložit v případech, ve kterých by byl jinak pachatel odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Alternativní trest tedy nesmí v žádném případě zahrnovat ztrátu osobní svobody a nejedná se ani o zmírnění podmínek

²⁵ KRATOCHVÍL, V. A KOL. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, str. 467.

²⁶ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 3.

výkonu trestu odnětí svobody. Současně musí zaručit naplnění účelu trestu stejně, jako kdyby byl na odsouzeném vykonáván klasický trest odnětí svobody.²⁷

Mimo nejčastěji ukládané alternativní tresty obecně prospěšné práce, podmíněné odsouzení, podmíněné odsouzení s dohledem a peněžitý trest, patří k alternativním trestům propadnutí majetku, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, zákaz pobytu, ztráta čestných titulů nebo vyznamenání, ztráta vojenské hodnosti, vyhoštění. Nový trestní zákoník zavedl dva nové alternativní tresty, kterými jsou domácí vězení a zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

Jako alternativní tresty jsou tedy chápány tresty nespojené s odnětím svobody. Jejich posláním je nejen pachatele trestného činu potrestat, ale zároveň eliminovat vedlejší negativní důsledky trestu spojeného s uvězněním, jako je např. ztráta sociálního postavení a profesního uplatnění, ohrožení rodinných a dalších osobních vazeb, rizika spojená s bezprostředním kontaktem s kriminální populací apod.²⁸ Ovšem nejen tresty uvedené v § 52 TZ jsou alternativami k potrestání. Do této kategorie patří též odklony v trestním řízení jako narovnání nebo podmíněné zastavení trestního stíhání, dále pak také upuštění od potrestání. Tyto instituty trestního práva ovšem nejsou předmětem a cílem této práce a proto se jim nebudu blíže věnovat.

Důvodů pro zavádění alternativních trestů je více já osobně bych chtěl zmínit především dva, které považuji za nejdůležitější. Jedná se o skutečnost, že pachatel není vytržen ze svého sociálního prostředí, neztrácí své rodinné a jiné žádoucí společenské vazby, nepřichází o zaměstnání, čímž po výkonu trestu nemá ztížené uplatnění. Naopak není vystaven vlivům nežádoucím ze strany společnosti dalších odsouzených, které by mohly vést k recidivě. Dále nepodmíněný trest odnětí svobody neklade důraz na odškodnění oběti a nápravu vztahů mezi pachatelem a obětí, kdy pachatel vykonávající alternativní trest je spíše schopen poškozenému nahradit škodu, jelikož nepřijde o své zaměstnání. Ukládání trestu domácího vězení a jiných alternativních trestů je jedním ze způsobů, jak je možno zmírnit přeplněnost věznic, i když tento problém není možno řešit jen zaváděním nových alternativních trestů do našeho právního řádu, protože při porušení podmínek jejich výkonu stejně dojde k přeměně alternativního trestu

27 KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. A KOL. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005, str. 214.

28 JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. ISBN 978-80-7502-576-0, str. 411.

na nepodmíněný trest odnětí svobody, záleží tedy rovněž na osobě pachatele, jaký postoj k výkonu případného alternativního trestu zaujme.

Druhým důvodem je hospodárnost alternativních trestů, protože jejich výkon není tak finančně náročný jako výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Konkrétně v případě trestu domácího vězení dle důvodové zprávy k trestnímu zákoníku by si zavedení systému elektronického dohledu pro cca 700 osob vyžádalo na základě zahraničních poznatků (Probation Statistics, England and Wales) v prvním roce pořízení částku cca 559 mil. Kč. Při počtu cca 700 sledovaných osob by roční náklady činily přibližně 50 mil. Kč. Podle výroční zprávy GŘVS za rok 2006 činí denní průměrné náklady na jednoho odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody 872 Kč, což představuje roční náklady ve výši 318 280 Kč. Náklady na kontrolu jednoho odsouzeného k trestu domácího vězení v systému elektronického dohledu představují přibližně 71 429 Kč. Tato částka představuje více než tři čtvrtiny úspor oproti ročnímu nákladu na odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody.²⁹

²⁹ Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku, I. Obecná část. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>>

5 Trest domácího vězení

V této kapitule jsem se konečně dostal k jádru tématu, kterým je trest domácího vězení, nejprve se krátce ohlédnu po historii tohoto trestu, následně se budu věnovat jeho právní úpravě v rámci právního řádu České republiky, jeho vztahům k trestu odnětí svobody a dalším alternativním trestům včetně ochranného opatření dle ZSVM, a nakonec i výkonu tohoto trestu.

5.1 Trest domácího vězení v historii

Trest domácího vězení byl do platného právního řádu v České republice vložen s účinností od 1. 1. 2010, kdy nabyt účinnosti TZ, který tento nový alternativní trest začlenil do našeho právního řádu.

Pokud se však ohlédneme dále do historie, zjistíme, že není trestem zcela novým, protože v minulosti byl na území, které nyní tvoří Českou republiku zemích využíván, ať již se jedná o období Rakouského císařství, Rakouska-Uherska a Československa (pod různými názvy).

První právní úprava, která zahrnuje trest domácího vězení je zmíněna v zákoně č.117/1852 ř. z. ze dne 27. května 1852, o zločinech, přečinech a přestupcích, který byl v různých dílčích úpravách převzat Českou republikou a byl platný až do roku 1952, kdy byl nahrazen zákonem. č. 86/1952 Sb. O domácím vězení se zmiňují dva paragrafy tohoto zákona.

Prvním je § 246 tohoto zákona kde se o domácím vězení píše „*Kromě těchto dvou stupňů vězení uznáno býti může také na vězení domácí buď jen na přípověď odsouzenec, že se nevzdálí, anebo tak, že se mu postaví stráž. Vězením domácím zavazuje se odsouzenec, že se pod nižádnou záminkou z domu nevzdálí pod trestem, že by ostatní čas vězení přestáti musil ve věznici veřejné.*“

Druhým je § 262 tohoto zákona, který stanovuje, kdy toto domácí vězení může být uloženo „*Kromě toho může se místo vězení prvního stupně uložiti vězení domácí, když trestanec jest člověkem bezúhonné pověsti a když by vzdálen jsa od svého příbytku, nemohl si hleděti svého úřadu, svého obchodu, nebo svého výdělku.*“³⁰

30 ČESKOSLOVENSKO. Zákon č.117 ze dne 27. května 1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. 1852. Dostupné z WWW: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4wta#>>

Z tohoto ustanovení je zřejmé, že tehdejší zákonodárce využil typický znak charakter tohoto trestu, jehož cílem je eliminovat ztrátu kontaktu jedince se společností především z hlediska ekonomického.

Dále je možno zmínit zákon č. 19/1855 ř.z. tzv. Uvozovací zákon k vojenskému trestnímu zákonu o zločinech a přečinech ze dne 15. ledna 1855 ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, který v § 55 pod písmenem a) uvádí „*Domácí vězení s postavením hlídky nebo bez ní může být uloženo toliko důstojníkům nebo jim na roveň postaveným štábním osobám, manželkám a dětem uvedených osob, rovněž i civilním osobám, které stavem nebo hodností mají se jim klást na roveň, Domácí vězení ukládá odsouzenci povinnost, že se pod žádnou záminkou z bytu nevzdálí. Kdo by proti tomu jednal, má ostatní čas vězení jakož i trest, který ho pro toto porušení vězení dále snad stihne (§ 269a), odpykati u dozorce.*“³¹

Trest domácího vězení pak následně překonal svůj konec v roce 1952 v rámci represe za trestné činy jako součást kázeňských trestů vojenských, např. zákon 76/1959 Sb. ze dne 18. prosince 1959 o některých služebních poměrech vojáků, který v § 17 odst. 2 tohoto zákona uvádí domácí vězení jako jeden z kázeňských trestů odnětí svobody.³²

5.2 Současná právní úprava trestu domácího vězení

Trest domácího vězení je upraven v § 60 a § 61 TZ. Tento trest je možné uložit nejvýše na dvě léta pachateli přečinu, kterým jsou podle § 14 odst. 2 TZ všechny „*nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*“ Zároveň musí být splněny dvě kumulativní podmínky, jelikož tento trest lze uložit, jestliže „*vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu, a pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.*“ Podle tohoto ustanovení musí soud zkoumat povahu a závažnost spáchaného přečinu, přičemž se bude řídit obecnými kritérii stanovenými v § 39 odst. 2 TZ, které jsou určovány zejména „*významem*

31 ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 19 ze dne 15. ledna 1855 ř.z. 1855. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/5698/1/2/zakon-c-19-1855-sb-o-ochrane-cti/zakon-c-108-1933-sb-uvovovaci-zakon>>

32 ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 76 ze dne 18. prosince 1959 o některých služebních poměrech vojáků. In Sbíрка zákonů Československé socialistické republiky. 1959, částka 36, s. 313 - 319. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=76/1959&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

*chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.*³³

Jedná se o demonstrativní vymezení, tudíž soud může přihlídnout i k dalším okolnostem jako je rozsah způsobených následků a další polehčující či přitěžující okolnosti. Dále zkoumá osobu a poměry pachatele, přičemž přihlíží zejména k jeho rodinným, sociálním a majetkovým poměrům. Při zkoumání osoby pachatele se opět vychází z ustanovení § 39 odst. 1 TZ, kdy je zejména důležité chování pachatele po činu, jestli projevuje snahu o nápravu způsobené škody, jestli před činem vedl řádný život a jaká je možnost nápravy pachatele. Současně musí pachatel dát písemný slib, že se bude zdržovat ve stanovenou dobu v obydlí na určité adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost, čímž vlastně projevívá, jestli s uložením tohoto trestu souhlasí, aby nedošlo z jeho strany k záměrnému porušení uložených podmínek z důvodu přeměny výkonu trestu domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody. V souvislosti se slibem soudce pachatele vyslechne a vyzve ho, aby se k podmínkám výkonu trestu vyjádřil. „*Takovým postupem může soud získat dostatečné podklady k rozhodnutí o trestu domácího vězení, včetně jeho náležité individualizace ve vztahu k osobě pachatele.*“³⁴ Soudce mimo výslech obviněného s ohledem na obsah jeho písemného slibu má i další možnost, jak potřebné informace získat, a to požádat o součinnost úředníka Probační a mediační služby, kterého požádá o tzv. předběžné šetření v místě výkonu trestu. Hlavním cílem tohoto předběžného šetření probačního úředníka je zjistit, zda se lze spolehnout na slib pachatele, že bude dodržovat soudem stanovené podmínky trestu domácího vězení, tj. zdržovat se v určité době ve svém obydlí na určené adrese. Také by měl ověřit skutečnou adresu pachatele a pravděpodobnost, že se tam i nadále bude zdržovat. Dále probační úředník může v rámci svého šetření zjistit i postoj obviněného k jeho trestné činnosti, jeho zájem odčinit důsledky svých činů, včetně konkrétních kroků ke kompenzaci jím způsobené majetkové škody nebo nemajetkové újmy. V rámci šetření je také třeba, pokud to lze, zjistit stanovisko poškozeného k řešení následků vzniklých trestným činem.³⁵

33 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

34 ŠÁMAL, P. Trestní zákoník I. : § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 823

35 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

„Ve smyslu probační činnosti se zde jedná prakticky o speciální formu zprávy před rozhodnutím soudu, která tak slouží k všestrannému objektivnímu posouzení obviněného z hlediska rozhodování soudu o uložení konkrétního a dostatečně individualizovaného trestu“³⁶

Pokud soud ukládá trest domácího vězení rozsudkem, není jeho povinností si zprávu vyžádat, ovšem v případě ukládání trestu domácího vězení trestním příkazem, je zpráva probačního úředníka podmínkou vydání rozhodnutí viz § 314e odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád (dále jen TR), kde se říká, že trest domácího vězení může být trestním příkazem uložen pouze po předchozím vyžádání si zprávy probačního úředníka obsahující zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu, včetně stanoviska obviněného k uložení tohoto druhu trestu. Trest domácího vězení je ukládán s přihlédnutím k této zprávě.³⁷

Soud tento trest uloží samostatně, pokud bude mít důvodně za to, že na základě všech zjištěných okolností uložení tohoto trestu postačí, popřípadě ho může uložit i vedle jiného trestu, jehož uložení není vyloučeno (viz § 53 odst. 2 TZ). Dále je z povahy věci vyloučeno vedle trestu domácího vězení uložit trest vyhoštění a ztráty čestných titulů nebo vyznamenání. Vzhledem k ochranným opatřením jej není možné uložit současně s ústavním ochranným léčením, zabezpečovací detencí a u mladistvých u ochranné výchovy.³⁸

Pokud soudce usoudí, že vzhledem k okolnostem je třeba k dosažení nápravného účelu trestu uložení dalších povinností, může uložit přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti podle § 48 odst. 4 TZ. Jedná se zpravidla o takové, které odsouzeného směřují, aby vedl řádný život, především by soud měl ukládat povinnost nahradit způsobenou škodu. Může také uložit i jiné povinnosti a opatření, které se v § 48 odst. 4 TZ nenacházejí, jelikož se jedná pouze o demonstrativní výčet. Jedná-li se o pachatele ve věku blízkém mladistvému, a jestliže je třeba využít výchovného působení rodiny, školy nebo dalších subjektů, může soud k přiměřeným omezením nebo povinnostem navíc uložit též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé. Tato výchovná

36 FOLTÝNOVÁ, L., FOLTÝN, L., Trest domácího vězení z pohledu Probační a mediační služby. Státní zastupitelství. 2011, č. 6, str. 22

37 ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním. In Sbírka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 66, s. 513 - 576. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

38 ŠÁMAL, P. Trestní zákoník I. : § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 826

opatření je možné uložit vedle trestu bez uložení přiměřených omezení a přiměřených povinností.³⁹

Samotný obsah trestu je vymezen v § 60 odst. 3 TZ, kde je stanoveno, v čem výkon tohoto trestu spočívá, a to „v povinnosti odsouzeného zdržovat se po dobu výkonu tohoto trestu v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb v důsledku jeho onemocnění nebo úrazu; poskytovatel zdravotních služeb je povinen na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit.“ V tomto odstavci jsou demonstrativně stanoveny důležité důvody, které by mohly odsouzenému bránit zdržovat se v soudem určeném obydlí ve stanoveném časovém období. Jelikož se jedná o demonstrativní vymezení, je možné, aby soudce výkon trestu odsouzenému upravil podle jeho potřeb, např. pečuje-li odsouzený o nezletilého nebo pracuje-li ve směnném provozu.

Výkon trestu pak dále zákonodárce specifikuje v § 60 odst. 4 TZ, kde blíže vymezuje okolnosti, ke kterým soudce přihlíží při stanovení časového období. „Soud stanoví časové období, ve kterém je odsouzený povinen se zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části, v pracovních dnech, ve dnech pracovního klidu a pracovního volna s přihlédnutím zejména k jeho pracovní době a k času potřebnému k cestě do zaměstnání, k péči o nezletilé děti a k vyřizování nutných osobních a rodinných záležitostí, aby při zajištění všech nezbytných potřeb odsouzeného a jeho rodiny ho přiměřeně postihl na svobodě. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.“

Jak vyplývá ze zařazení trestu domácího vězení v systému trestních sankcí na druhé místo v § 52 TZ, je domácí vězení chápáno jako druhý nejpřísnější trest po trestu odnětí svobody. Z toho vyplývá, že zákonodárce umožňuje soudu, aby při neplnění trestů obecně prospěšných prací a peněžitého trestu, tyto tresty přeměnil na trest domácího vězení. V § 65 odst. 2a TZ je upravena přeměna obecně prospěšných prací v trest domácího vězení takto: „Jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, vyhýbá se nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu obecně prospěšných prací, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně tento trest ve stanovené době nevykonává,

39 ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2003, částka 79, s. 4030 - 4052. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

*může soud, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek za podmínek § 60 odst. 1 v trest domácího vězení, přitom každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den domácího vězení.*⁴⁰

Jedná se o stejné důvody, které vedou k přeměně domácího vězení v nepodmíněný trest odnětí svobody, přičemž u obecně prospěšných prací je navíc ještě jeden důvod, který ustanovení § 61 TZ o přeměně domácího vězení neobsahuje, a to podmínku, aby odsouzený vedl řádný život. Odsouzený k trestu obecně prospěšných prací není omezen na svobodě, proto má rozsáhlejší možnosti k páčání další trestné činnosti, což je považováno za porušení podmínky řádného života.⁴¹

Novelou TZ zákonem č. 390/2012 Sb. byla umožněna přeměna peněžitého trestu na trest domácího vězení a to v § 69 odst. 2 TZ, který stanovuje, že jestliže pachatel ve stanovené lhůtě nevykoná peněžitý trest, může jej soud přeměnit za podmínek § 60 odst. 1 TZ v trest domácího vězení.

Tyto možnosti přeměny trestu obecně prospěšných prací a peněžitého trestu v trest domácího vězení je vyjádřením zásady „ultima ratio“ a zvyšující se úlohou restorativní justice, kdy trest odnětí svobody je chápán jako poslední možnost a je nejprve třeba vyčerpat možnost i uložení alternativních trestů.

5.3 Přeměna trestu domácího vězení v trest odnětí svobody

Přeměna trestu domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody je upravena v § 61 TZ: *„Jestliže se pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu domácího vězení vyhýbá nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu domácího vězení, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest domácího vězení nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodnout zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každý i jen započatý jeden den nevykonaného trestu domácího vězení se počítá za jeden den odnětí svobody.*“⁴² Zde jsou uvedeny důvody, které umožňují soudu změnit trest domácího vězení na trest odnětí

40 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

41 ŠÁMAL, P. Trestní zákoník I. : § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 863

42 ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

svobody. Jde např. o maření výkonu uloženého trestu tím, že se odsouzený vyhýbá nástupu výkonu trestu, a to především tím, že změní místo svého pobytu, aniž by to oznámil probačnímu úředníkovi, i když mu v tom nebrání některá z důvodných překážek, nebo poruší podmínky stanovené v rozhodnutí, bez závažného důvodu nebo jinak maří výkon trestu, a to především odmítáním potřebné součinnosti probačnímu úředníkovi nebo i jiné osobě, pokud se nějakým způsobem na kontrole výkonu trestu podílí, nebo stanovený trest zaviněně nevykonává, přičemž zákon nespecifikuje způsob této nečinnosti. Při posuzování důvodů k přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody je třeba vzít v úvahu chování odsouzeného vcelku. Aby takto mohl soud k odsouzenému přistupovat, probační úředník jej musí pravidelně informovat o průběhu výkonu trestu, o chování odsouzeného, o plnění uložených povinností, aby soud mohl vyhodnotit situaci spravedlivě, jestli je přeměna trestu domácího vězení opravdu nutná.⁴³

O přeměně rozhodne předseda senátu na návrh probačního úředníka nebo i na základě vlastního uvážení ve veřejném zasedání. Proti rozhodnutí o přeměně je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.

Pokud má tento alternativní trest plnit svou represivní funkci a pokud má být vnímán jako plnohodnotný ze stran široké veřejnosti je nutno mít způsob, jakým vynutit jeho respektování ze strany pachatelů.

„Jestliže si alternativy k trestu odnětí svobody mají zachovat svou autoritu a respekt ze strany pachatelů, musí zákon jejich aplikaci spojovat s možností přísnějšího postihu pro případ porušení podmínek jejich výkonu, a to i za cenu, že touto sekundární sankcí bude často krátkodobý trest odnětí svobody.“⁴⁴

5.4 Přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení

Novelou TZ zákonem č. 390/2012 Sb., účinným od 1. října 2012, byl do trestního práva zaveden institut přeměny trestu odnětí svobody v trest domácího vězení. Tento institut je upraven v § 57a TZ, kde je stanoveno, že *„soud může po výkonu poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody přeměnit odsouzeného za přečin zbytek trestu v trest domácího vězení, jestliže odsouzený po právní moci rozsudku, zejména ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život. Při přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení se každý den*

⁴³ ŠÁMAL, P. Trestní zákoník I. : § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, str. 834
⁴⁴ ŠČERBA, F., Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. Praha: Leges, 2011, str. 28

nevykonaného zbytku trestu odnětí svobody počítá za jeden den trestu domácího vězení; nejvyšší výměrou trestu domácího vězení stanovenou v § 60 odst. 1 TZ soud není vázán.“

Tato možnost přeměny na trest domácího vězení se vztahuje pouze na přečiny, a to za předpokladu, že odsouzený již vykonal polovinu trestu nebo mu byl trest zmírněn rozhodnutím prezidenta České republiky a zejména pak v průběhu výkonu trestu plněním svých povinností a svým chováním prokázal, že v budoucnu bude žít řádným životem. Při této přeměně trestu odnětí svobody v trest domácího vězení domácího vězení neplatí omezení týkající se maximální výměry trestu domácího vězení stanovené v § 60 odst. 1 TZ, ale každý nevykonaný den zbytku nepodmíněného trestu odnětí svobody se mění na jeden den trestu domácího vězení, i kdyby trest domácího vězení měl trvat déle než dva roky.

Tento institut je velmi podobný podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Shodné jsou požadavky, aby odsouzený svým chováním a plněním povinností prokázal, že lze očekávat, že i dál bude vést řádný život. Odlišné je pak to, že přeměna na trest domácího vězení je možná jen u přečinů, a to po vykonání poloviny trestu, zatímco podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se vztahuje jak na přečiny, tak na zločiny s tím, že u přečinu je možné podmíněné propuštění již před uplynutím požadované doby.⁴⁵

5.5 Trestní opatření u mladistvého

Domácí vězení jako trestní opatření lze uložit také mladistvému pachateli v souladu s § 24 zákona ZSVM.

Jedná se o speciální právní úpravu, proto není-li některá okolnost upravena, postupuje se dle trestního zákoníku, viz § 1 odst. 3 ZSVM, kde se píše, že „*Pokud tento zákon nestanoví jinak, užije se na toho, kdo v době spáchání činu nepřekročil osmnáctý rok věku, obecných právních předpisů.*“

V § 26 ZSVM je odlišně stanovena pouze horní hranice sazby ve výši jednoho roku, po kterou je možné trestní opatření uložit, jinak je tam stanoveno, že se trestní opatření ukládá podle podmínek stanovených v TZ „*za podmínek stanovených v trestním zákoníku může soud pro mládež uložit mladistvému domácí vězení. Horní hranice sazby tohoto trestního opatření u mladistvého nesmí převyšovat polovinu horní hranice*

⁴⁵ ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In Sbírnka zákonů, Česká republika. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

stanovené v trestním zákoníku. Soud pro mládež může vedle trestního opatření domácího vězení uložit i vhodná výchovná opatření. “

Institut výchovných opatření, která jsou ukládaná mladistvým pachatelům, nahrazuje přiměřené povinnosti a omezení, která jsou ukládaná dospělým pachatelům.

Účelem trestního opatření u mladistvých není totiž primárně potrestání pachatele, ale *„vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého se zřetelem k jím dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí mladistvého, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páčání provinění.“* (viz § 9 ZSVM) Při ukládání trestních opatření mladistvým je třeba přihlížet k obecným podmínkám (viz. § 3 odst. 3 ZSVM) a též obecně k účelu trestu (viz. §9 odst. 1 ZSVM). Důležitým znakem, ke kterému je třeba u mladistvých přihlížet, je dosažený stupeň jejich rozumového a mravního vývoje. Není-li tato podmínka u mladistvých splněna, není možné trestní opatření uložit.

U mladistvého pachatele také platí ustanovení § 61 TZ o přeměně domácího vězení na nepodmíněný trest odnětí svobody při porušení podmínek stanovených v rozhodnutí či jiném maření výkonu trestu. Není ovšem možné stanovit výkon trestu odnětí svobody jako u dospělého pachatele zařazením do určitého typu věznice, nýbrž do zvláštního oddělení pro mladistvé vězně, jelikož mladiství a dospělí vězni nesmí vykonávat trest ve společných prostorách, to ovšem neplatí pro mladistvého, který dovršil devatenáctý rok, jelikož tam může soud stanovit vzhledem k osobě pachatele a závažnosti trestného činu, že trest vykoná ve věznici pro ostatní odsouzené, přičemž stanoví v jakém typu věznice (viz. § 31 odst. 4, 5 ZSVM).⁴⁶

5.6 Výkon trestu domácího vězení

Pokud je pravomocným rozhodnutím soudu uložen trest domácího vězení nedochází automaticky k jeho nařízení. V § 334a zákona č. 141/1961 Sb., Trestní řád (dále jen TR) je stanoveno, že *„jakmile se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat trest domácího vězení stalo vykonatelným, předseda senátu zašle odsouzenému a příslušnému středisku Probační a mediační služby nařízení výkonu tohoto trestu, ve kterém určí počátek a místo výkonu tohoto trestu.“* Výkon trestu předseda senátu nařídí opatřením. Počátek výkonu trestu předseda senátu určí tak, aby odsouzený mohl řádně k výkonu

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In Sbírká zákonů, Česká republika. 2003, částka 79, s. 4030 - 4052. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

trestu nastoupit, aby nedocházelo k jeho odkladu. To znamená, že jej nemusí určit okamžitě po tom, co se rozhodnutí stalo vykonatelným, jak je stanoveno v trestním řádu, nýbrž může ponechat odsouzenému určitou dobu, aby si mohl obstarat potřebné záležitosti, pokud je to nutné. Jedná se o výjimku ze zásady bezodkladného výkonu trestu, ovšem lhůta musí být přiměřená potřebám odsouzeného, maximálně v délce několika týdnů, pravděpodobněji v řádu dnů.⁴⁷

V tom je předsedovi senátu nápomocný probační úředník, který zjišťuje dobu, která bude potřebná, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti. Místo, kde odsouzený musí vykonávat nařízený trest, předseda senátu určí v místě trvalého bydliště, popřípadě v místě, kde se odsouzený zdržuje. Přestože to trestní řád výslovně neupravuje, vyvozuje se, že se odsouzený může pohybovat i po zahradě přiléhající k obydlí, u rozlehlých staveb je možné některou část vyloučit.

Veškeré tyto informace předseda senátu zjistí ze stanoviska probačního úředníka, které již soud k dispozici má a nemusí potřebné informace k nařízení výkonu trestu zjišťovat znovu, pouze pokud by byla potřeba získané informace znovu ověřit.

Jestliže předseda senátu stanovisko probačního úředníka nemá, v případě, kdy je trest vynášen rozsudkem jej mít nemusí, naváže s ním spolupráci před nařízením výkonu trestu, kdy probační úředník musí potřebné informace zjistit a předloží předsedovi senátu formulář o projednání podmínek výkonu trestu domácího vězení.⁴⁸

47 ŠÁMAL, P. Trestní řád III. : § 315 až 471. Komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3840

48 ŠÁMAL, P. Trestní řád III. : § 315 až 471. Komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3836

6 Probační a mediační služba

PMS je poměrně novou institucí, která v sobě spojuje dvě oblasti, sociální práce a trestní právo. Jejím posláním je urovnávání konfliktů mezi obviněnými a poškozenými, prevence před kriminalitou a snižování rizik opakování trestné činnosti. Snaží se také o vytvoření podmínek pro to, aby byly vhodné případy projednávány v jednom ze zvláštních druhů trestního řízení nebo aby byl uložený trest nespojený s odnětí svobody, příp. aby byla vazba nahrazena jiným opatřením.

PMS byla zřízena zákonem č. 257/2000 Sb., o PMS. Tento zákon je úzce spjat se základními trestněprávními předpisy, s TZ, TŘ a také se ZSVM. Zatímco zákon o PMS se věnuje především organizační struktuře a působnosti PMS, postavení jejích úředníků a asistentů a obecnému vymezení pojmů probace a mediace, konkrétní úprava institutů, při jejichž realizaci PMS působí, je upravena v TZ, TŘ a ZSVM.

PMS je samostatnou státní institucí, jež vyvíjí v zákonem stanoveném rozsahu svou činnost, která směřuje k resocializaci a jinému pozitivnímu ovlivňování pachatele trestného činu uplatňováním prvků kontroly, pomoci a poradenství (probace) a k mimoprocením, neformálnímu způsobu urovnání konfliktu mezi pachatelem a obětí spojeného s určitým trestným činem (mediace).

PMS je organizační složkou státu (§ 1 odst. 2 zákona o PMS), která je podřízena Ministerstvu spravedlnosti. Není právnickou osobou. V jejím čele stojí ředitel PMS. Ředitel PMS má povinnost zajišťovat chod PMS po stránce personální, organizační, hospodářské, materiální a finanční (§ 3 odst. 1 zákona o PMS). Organizační struktura je dvouступňová. Tvoří ji ředitelství PMS a střediska působící v sídlech okresních soudů nebo jim naroveň postavených obvodních nebo městských soudů (§ 3 odst. 2 zákona o PMS). Organizační strukturu tvoří 74 středisek, která působí v sídlech okresních soudů nebo naroveň jim postavených obvodních nebo městských soudů, a 2 detašovaná pracoviště (Děčín-Rumburk, Karviná–Havířov). Zákon umožňuje zřídit v místech, která jsou sídly dvou nebo více okresních soudů, společné středisko či střediska PMS, aby byl její výkon optimálně zajištěn s ohledem na místní poměry.⁴⁹

⁴⁹ ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediální službě). In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2000, částka 74, s. 3616 - 3621. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=257/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

6.1 Pojem a význam probace

Slovo „probace“ pochází z latinského slova probare, jehož význam je zkoušet, ověřovati. Její podstata spočívá v pozitivním působení na pachatele trestného činu. Tato činnost se skládá ze tří prvků: z kontroly, pomoci a poradenství. Její význam se tedy posouvá od pouhého zjištění viny obviněného, vyslovení trestu a zajištění výkonu, k diferencovanému a individualizovanému přístupu k pachateli, použití účinnějších prostředků k reakci na méně závažnou trestnou činnost. Tím také vytváří příznivější podmínky a možnosti k postihu závažnější trestné činnosti. Dochází k uvolňování míst ve věznicích a možnosti kvalitnějšího přístupu k vězňům.⁵⁰

V našem právním řádu chápeme probaci i jako vykonávání dohledu při podmíněném odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, při podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, dále při kontrole výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně kontroly uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného během zkušební doby podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.⁵¹

Probace je definována zákonem o PMS velmi široce. Dle § 2 odst. 1 zákona č. 257/2000 Sb., o PMS se jí rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným, kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.⁵²

⁵⁰ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 24

⁵¹ VĚTROVEC, V. A SPOL. Zákon o mediaci a probaci: komentář. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, str. 27 a násl.

⁵² ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediální službě). In Sbíрка zákonů, Česká republika. 2000, částka 74, s. 3616 - 3621. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=257/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

6.2 Pojem mediace

Výraz mediace pochází z latinského slova *medius*, *median*, které znamená střed, prostřední. Mediací se rozumí neformální způsob urovnání konfliktu mezi obviněným a poškozeným za účasti nestranné osoby, mediátora, který tento proces řídí a usměrňuje. Jedná se o mimoprocesní metodu řešení trestních věcí, která nabízí stranám větší prostor při jejím projednávání. Konečné řešení však ponechává soudu, případně v přípravném řízení státnímu zástupci.⁵³

Mediace má dlouhodobou tradici v jiných právních odvětvích, např. v právu obchodním, rodinném atd. V trestním řízení se však jedná o postup specifický, z hlediska postavení jednotlivých účastníků, kteří nemají stejnou právní pozici, tak i z hlediska projednávané věci.

Mediace se nesnaží nalézt viníka nebo příčinu vzniklého konfliktu, jejím hlavním cílem je nalezení žádoucího řešení pomocí vyjednávání. Při využívání mediace vycházíme z toho, že trestný čin je konflikt mezi obviněným, poškozeným a společností. Tyto subjekty by tedy nejlépe měly být ti, kdo se hlavně podílejí na řešení tohoto konfliktu, který mezi nimi vznikl. Mediace je tedy založena na procesu komunikace, nikoliv na pouhé mechanické aplikaci práva. Dává jim prostor k vyjádření vlastních pocitů, potřeb a požadavků. Již to je většinou přínos pro strany, neboť tuto možnost v klasickém trestním řízení nemají.⁵⁴

Vzhledem k tomu, že tématem této práce je trest domácího vězení, kdy mediace se tohoto tématu netýká, nebude se již mediací zabývat, byla zmíněna pouze jako jedna ze součástí činností PMS.

6.3 Dohled nad výkonem trestu domácího vězení

Kontrola výkonu trestu domácího vězení je upravena v § 334b TŘ, kde je stanoveno, že *„Kontrolu výkonu trestu domácího vězení zajišťuje Ministerstvo spravedlnosti nebo jím k výkonu elektronické kontroly zřízená organizační složka státu ve spolupráci s Probační a mediační službou prostřednictvím elektronického kontrolního systému umožňujícího detekci pohybu odsouzeného nebo Probační a mediační služba namátkovou kontrolou prováděnou probačním úředníkem. Za tím účelem je odsouzený*

⁵³ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 21

⁵⁴ SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000, str. 21

povinen umožnit orgánu zajišťujícímu kontrolu vstup do místa výkonu trestu a strpět pořízení svých biometrických údajů orgánem zajišťujícím kontrolu na jeho žádost při zahájení elektronické kontroly, a dále v jejím průběhu, existuje-li podezření na porušení kontrolovaných povinností. Pořizovanými biometrickými údaji jsou otisky prstů, rysy obličeje a záznam hlasu.“⁵⁵

Podrobnosti o kontrole jsou dále stanoveny ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Je zde počítáno i s tím, že kontrola bude prováděna i prostřednictvím elektronického kontrolního systému.

Elektronický kontrolní systém doplňuje namátkové kontroly, ale nenahrazuje je. Odpovědný probační úředník podle rozhodnutí soudu předá údaje o monitorované osobě k jejich zařazení do informačního systému Elektronický monitorovací systém (dále jen EMS). Prostředky monitoringu v obydlí instalují, po provedení identifikace monitorované osoby, specialisté EMS z PMS. Operační středisko EMS je umístěno v prostorách Ministerstva spravedlnosti České republiky a je součástí odboru EMS. Středisko je v provozu nepřetržitě v režimu 24 hodin po 7 dnů v týdnu a úkolem jeho zaměstnanců je zajištění bezprostřední reakce na provozní a bezpečnostní incidenty vyvolané monitorovanou osobou.

V roce 2019 se rámci organizační struktury PMS podílelo na zajištění provozu EMS celkem 24 specialistů EMS působících rámci 7 oddělení EMS, která řídí manažer EMS. Tato oddělení jsou organizována na úrovni soudních krajů, s výjimkou oddělení EMS pro Prahu a Středočeský kraj, které tak obsluhuje dva soudní kraje. Úkolem těchto oddělení EMS je pokrytí celého území České republiky a zajištění spolupráce se všemi soudy a státními zastupitelstvími. Za účelem zajištění držení pohotovostí ve dnech pracovního volna, klidu a svátcích v režimu 7/24 jsou specialisté EMS posíleni dalšími 35 pracovníky ze středisek PMS.⁵⁶

EMS upozorňuje na všechny nastalé bezpečnostní a provozní incidenty. Operátor střediska v reakci na zjištěný incident vždy kontaktuje monitorovanou osobu, informuje ji o zjištěném incidentu a jeho charakteru, ve spolupráci s monitorovanou osobou mapuje

⁵⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním. In Sbirka zákonů Československé socialistické republiky. 1961, částka 66, s. 513 - 576. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

⁵⁶ PMS Zpráva o činnosti. 2022. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/download/2019_Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_PMS.pdf>

důvody, kvůli nimž incident nastal, a ovlivňuje jednání monitorované osoby tak, aby došlo k ukončení stavu, který incident vyvolal.

Po uzavření incidentu operátor vygeneruje v informačním systému EMS zprávu o incidentu. O skutečnosti, že došlo k incidentu, je příslušný probační pracovník vyrozuměn e-mailem a fakultativně i SMS.

Neplní-li monitorovaná osoba stanovená omezení nebo stanovené povinnosti podléhající elektronické kontrole, sdělí probační pracovník tuto skutečnost bezodkladně soudu a v přípravném řízení státnímu zástupci. Soud může rozhodnout o přeměně trestu domácího vězení na trest odnětí svobody nebo v případě nahrazení vazby dohledem rozhodnutím o uvalení vazby.

O každé provedené kontrole probační úředník pořídí záznam, který zakládá do dokumentace ke každému případu (viz § 5 vyhlášky o kontrole výkonu trestu domácího vězení). Probační úředník je povinen nejméně třikrát v měsíci provést kontrolu odsouzeného, podle potřeb je možné četnost kontrol zvýšit. Kontrola je prováděna probačním úředníkem v doprovodu další osoby, nejčastěji jím bude další probační úředník, popřípadě probační úředník může požádat o doprovod i Policii ČR, ovšem policista nesmí vstupovat do obydlí, pokud k tomu není zákonem dán důvod.

Probační úředníka musí informovat předsedu soudu o průběhu výkonu kontroly každých šest měsíců, není-li předsedou senátu stanovena jiná lhůta, především pokud by byl výkon trestu kratší.⁵⁷

Pokud probační úředník zjistí, že odsouzený porušuje stanovené podmínky nebo uložená přiměřená omezení a povinnosti, aniž by svou nepřítomnost v místě výkonu trestu nedoložil objektivními důkazy, projedná s odsouzeným důvod porušení podmínek výkonu trestu a jeho tvrzení ověří a neprodleně informuje soud o každém porušení stanovených podmínek, které podloží záznamem o porušení podmínek výkonu, vyjádřením obviněného a prověřením důvodů, které ho k porušení vedly (viz § 6 vyhlášky o kontrole výkonu trestu domácího vězení). Pokud shledá porušení podmínek důvodnými, soud neinformuje.⁵⁸

57 ŠÁMAL, P. Trestní řád III. : § 315 až 471. Komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3845

58 ŠÁMAL, P. Trestní řád III. : § 315 až 471. Komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3852

7 Elektronický monitorovací systém⁵⁹

Dodavatelem EMS pro trestní justici v České republice byla společnost SuperCom Ltd., se kterou byla podepsána smlouva v roce 2018, kdy EMS začal být funkční od 1.9.2018. Dne 22. 11. 2021 v čase 24:00 hod. bylo zajištění kontroly výkonu trestu domácího vězení a kontroly plnění různých opatření a omezení při nahrazení vazby a při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody prostřednictvím elektronického monitorovacího systému z rozhodnutí Probační a mediační služby ukončeno, vzhledem k potížím a nezabezpečení nápravy ze strany dodavatele.

V současné době je na webových stránkách NEN, což je Národní elektronický nástroj, uveřejněna veřejná zakázka Probační a mediační služby na dodavatele elektronického monitorovacího systému pro trestní justici II. Tento veřejný webový portál NEN se užívá pro zpracování a zadávání veřejných zakázek. Jedná se o otevřené řízení, kdy lhůta pro podání nabídek je nyní stanovena na 31.3.2023. Dle propozic, které jsou zde uvedeny, se počítá celkem se 1700 kusy koncových zařízení, přičemž v rámci testovací fáze zavádění nového elektronického systému bude využito 50 koncových zařízení, dále bude dodáno 300 koncových zařízení v době určené pro implementaci. Následně má být dodáno 350 kusů koncových, a to do 31. 12. 2025, nejpozději však do 30 dnů od okamžiku, kdy Probační a mediační služba písemně vyzve dodavatele k dodání těchto koncových zařízení. Dále je zde možnost doobjednat 1000 kusů koncových zařízení, pokud tato potřeba bude objektivně nutná s ohledem na neočekávaný nárůst počtu monitorovaných osob.⁶⁰

7.1 Použité technologie

V této podkapitole jsou uvedeny technologie, které EMS využíval, a jejich stručný popis se základními principy, na kterých jsou postaveny. Je předpoklad, že obdobně technologie a zařízení budou využívány i při budoucím provozu EMS verze II.

7.1.1 Technologie RF (Radio Frequency)

Tato technologie využívá rádiové vlny jako část spektra elektromagnetického záření s vlnovými délkami od 1 milimetru až po tisíce kilometrů. Rádiové vlny

⁵⁹ JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

⁶⁰ NEN 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://nen.nipez.cz/verejne-zakazky/p:vz:query=elektronick%C3%BD%20monitorovac%C3%AD%20syst%C3%A9m/detail-zakazky/N006-22-V00017617>>

se ve volném prostoru šíří od svého zdroje stejnou rychlostí do všech stran (prostorově v podobě koule), přičemž rychlost jejich šíření je přibližně rovna rychlosti světla ve vakuu. V případě jiných prostředí závisí na indexu lomu.

7.1.2 Technologie RFID (Radio Frequency Identification)

Jedná se o technologii, která na základě rádiových vln umožňuje jednoduchou a prostorově omezenou lokalizaci v budovách i volném prostoru. Jde vlastně o dvojici spárovaných zařízení základnové stanice a RFID čipu, přičemž tato technologie zjišťuje, zda je RFID a základnová stanice jsou v dosahu. RFID čipy mohou být pasivní, nebo aktivní.

7.1.3 GNSS (Global Navigation Satellite System)

Služba umožňující za pomoci družic autonomní prostorové určování polohy s celosvětovým pokrytím. Technologie je používána i pro účely běžných navigací a je dostupná každému uživateli smartphonu. Uživatelé této služby používají malé elektronické rádiové přijímače, které na základě odeslaných signálů z družic umožňují vypočítat jejich polohu s přesností na desítky až jednotky metrů.

7.1.4 Technologie GPS

Globální družicový polohový systém, s jehož pomocí je možno určit geografickou polohu přijímače nacházejícího se kdekoli na Zemi. Uživatelé pomocí GPS přijímače přijímají signály z jednotlivých družic, které jsou v danou chvíli nad obzorem. Na základě přijatých dat a předem definovaných parametrů přijímač vypočítá polohu antény, nadmořskou výšku a zobrazí přesné datum a čas. Komunikace probíhá pouze od družic k uživateli. GPS přijímač je tedy pasivní a pouze přijímá informace ze satelitu, ale sám žádné nevysílá. Běžně dostupné přijímače k amatérskému vyžití se vyrábějí jako jednofrekvenční, vícekanálové a kódové. Uživatelé z civilního sektoru mohou využívat pouze Standard Positioning Service (SPS = standardní polohová služba).

7.1.5 LBS (Location-based Service)

Informační lokalizační služba, která u mobilních zařízení (např. telefonů) umožňuje skrze bezdrátovou síť určit jejich polohu. Pro určení polohy se používá výpočet vzdálenosti mobilního zařízení od vysílačů šířících signál mobilní komunikace (GSM/GPRS/EDGE) nejčastěji metodou triangulace. Přesnost této závisí na hustotě sítě vysílačů, které se používají pro určení polohy metodou triangulace. Přesnost lokalizace

se pohybuje od cca 50 metrů při vysoké dostupnosti záměrných bodů (např. v městské zástavbě) do 1 km v případě nízké dostupnosti (např. v otevřené krajině).⁶¹

7.2 Prostředky monitorování

V této podkapitole je seznam jednotlivých zařízení, které využívala PMS, společně s krátkým popisem funkce jednotlivých zařízení.

7.2.1 Náramek BLUtag INT

Jednodílné hybridní sledovací zařízení umístěné na noze monitorované osoby. Náramek pro potřeby lokalizace kombinuje technologii RF+RFID a GPS. RF+RFID technologie slouží k lokalizaci v obydlí a GPS k lokalizaci ve volném prostoru. Náramek je vybaven také technologiemi, které indikují neoprávněné sejmutí. S duálním RF/GPS monitorovacím zařízením se zvyšuje efektivita identifikací na bázi RF technologie a získává se schopnost kontroly pomocí GPS lokalizace. Okamžitě je oznamováno porušení pravidel pro zákaz vycházení. Je možné přiřadit požadované denní pobyty mimo obydlí, např. z důvodů pracovních, poradenských nebo zdravotních atd. Je možno okamžitě zjistit umístění monitorované osoby 24 hodin denně, 365 dní v roce. Spolupracuje se základnovou stanicí BLUbox pro potvrzení, kdy je monitorovaná osoba doma. Náramek je zařízení připevňované na dolní končetinu monitorované osoby v oblasti kotníku pomocí pevně připojeného popruhu. Přerušení popruhu je automaticky hlášeno zaměstnanci operačního střediska EMS na Ministerstvu spravedlnosti ČR. Jeho základní funkcí je vyhodnocování, zda se osoba nachází nebo nenachází v oblasti pokryté rádiovým signálem základnové stanice. Pokud náramek eviduje stav, že není v dosahu základnové stanice, je uveden do činnosti modul GPS, který přijímá družicové signály pro lokalizaci místa, ve kterém se náramek nachází. Náramek je napájen vestavěnou baterií, kterou má monitorovaná osoba povinnost pravidelně nabíjet každý den. Pokud kapacita baterie poklesne na nízkou hodnotu nabití, je na tento stav automaticky upozorněn zaměstnanec operačního střediska, který případ řeší s monitorovanou osobou jako incident. Pokud nepřistoupí monitorovaná osoba k zahájení nabíjení a kapacita dosáhne kriticky nízké hodnoty nabití, vyvolává náramek obtěžující vibrační upozornění monitorované osoby v intervalech zkracujících se podle míry vybití.

61 JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

Obrázek č. 1 – náramek BLUtag INT⁶²

7.2.2 Základnová stanice BLUbox

Pevně umístěná domácí sledovací jednotka pracující v režimu vysílač × přijímač v rámci technologie RF nezaměnitelně spárovaná s náramkem. Jedná se o zařízení, které je umístěno v obydlí monitorované osoby a slouží k zaměření tohoto prostoru. Zařízení je vybaveno technologiemi, které indikují jeho přesunutí či zásah do jeho integrity a je schopno na takovouto neoprávněnou manipulaci upozornit. BLUbox se používá tehdy, když je vyžadováno sledování v uzavřeném obydlí. Jednotka je napájena ze standardní elektrické zásuvky, pro případné přerušení dodávky elektrické energie je vybavena záložní nabíjecí baterií. Spolupracuje s náramkem BLUtag INT. Základnová stanice vysílá rádiový signál, jehož intenzitu lze nastavit podle velikosti obydlí tak, aby signál pokrýval obydlí v celém rozsahu. Pokud dojde u základnové stanice k neoprávněnému pohybu nebo přerušení elektrického napájení, přenáší tuto informaci na náramek prostřednictvím RF signálu. Náramek pak předává informace pomocí mobilního datového přenosu do informačního systému EMS. Základnová stanice se elektronicky spojí s náramkem ve chvíli, když je monitorovaná osoba na témže místě. Stanice náramku

62 JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

sděluje, že monitorovaná osoba je doma, přičemž náramek umožňuje zaznamenat datum a čas přítomnosti a podávat hlášení o vstupu do dosahu základnové stanice (nebo hlásit jiné události a informace o porušeních).

Obrázek č. 2 – základnová stanice BLUbox⁶³

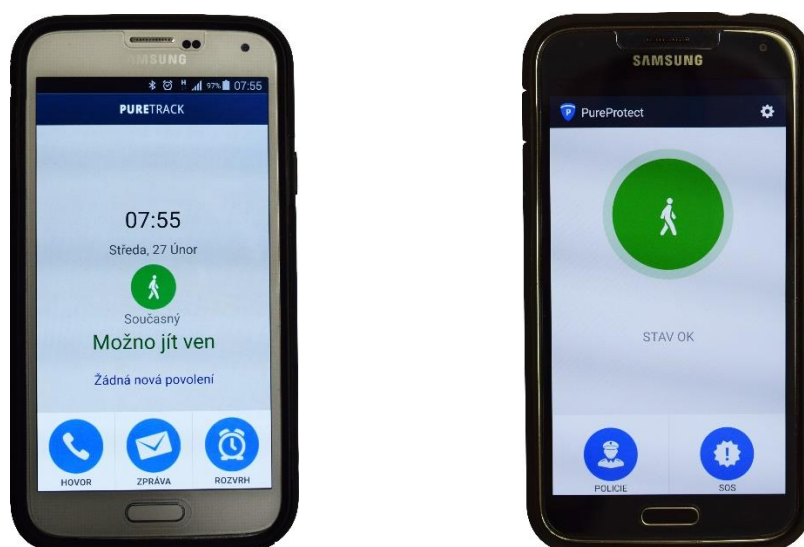
7.2.3 Komunikátory Pure

Zařízení pro komunikaci s monitorovanou nebo chráněnou osobou v případě nutnosti. Využívá technologii GPS, působí jako mobilní telefon GPRS s komunikací operátor × monitorovaná osoba nebo operátor × chráněná osoba. Jeho možností je i ověření identity komunikující osoby pomocí otisku prstu. Komunikátor, který je poskytnut monitorované i chráněné osobě, je „chytrý“ mobilní telefon s instalovanými aplikacemi přizpůsobenými účelům, které jsou jiné pro monitorovanou osobu a jiné pro chráněnou osobu. Monitorovaná i chráněná osoba jsou poučeny, že musí komunikátor nabíjet každý den vždy do plného stavu nabití baterie. Komunikátor monitorované osoby (PureTrack) umožňuje pracovníkům Probační a mediační služby a zaměstnancům operačního střediska EMS kontaktovat v případě potřeby monitorovanou osobu. Ostatní

⁶³ JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

funkce mobilního telefonu jsou omezeny, nelze se na něj dovolat z jiného telefonu ani z něj uskutečňovat hovory. Komunikátor chráněné osoby (PureProtect) má aplikaci, která upozorňuje na skutečnost, že se k ní příslušná monitorovaná osoba přiblížila na menší vzdálenost, než je jí povoleno. Chráněná osoba může využít SOS tlačítko na komunikátoru, jehož aktivací požádá o pomoc operační středisko.

Obrázek č. 3 – komunikátory PURE⁶⁴

7.2.4 Analyzátor alkoholu TRAC

Testovací zařízení pro zjištění přítomnosti alkoholu v dechu umožňuje vzdálené měření hladiny alkoholu u monitorované osoby. Ověřuje identitu testované osoby prostřednictvím sejmutí vizuálních biometrických údajů. Mobilní zařízení pracuje v režimu on-line, výsledky ověření identity a měření množství alkoholu v dechu jsou odesílány přímo do databáze informačního systému EMS. Mobilní detektor pracuje ve spojení s mobilním telefonem (komunikátorem), který zobrazuje monitorované osobě pokyny k provedení testu, pořizuje kvůli její identifikaci fotografii osoby provádějící test a odesílá naměřené hodnoty do informačního systému. Frekvenci a dobu výzev k

⁶⁴ JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

provedení testu lze nastavit automaticky v systému nebo k provedení testu může být monitorovaná osoba vyzvána operátorem operačního střediska.

Obrázek č. 4 – analyzátor alkoholu TRAC⁶⁵

7.2.5 Aplikace PureMonitor

Vstup do EMS je možný z pracovní stanice v operačním středisku anebo prostřednictvím webového klienta z osobního počítače zaměstnance Probační a mediační služby. Rozsah zobrazovaných informací je závislý na oprávněních pracovníka. Informační systém EMS přijímá, eviduje a automatizovaně vyhodnocuje údaje ze všech zařízení umístěných u monitorovaných osob. Pokud jsou získaná data v rozporu s nastavenými podmínkami výkonu trestu domácího vězení nebo v rozporu s povinnostmi uloženými v souvislosti s opatřeními nahrazujícími vazbu, upozorní na tuto skutečnost ihned zaměstnanec operačního střediska EMS.

7.3 Druhy sledování EMS

Zde jsou popsány povinnosti nebo omezení, které musela dodržovat povinná osoba a které byly kontrolovány PMS.

7.3.1 Povinnost zdržovat se v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období

Monitorované osobě je v rámci alternativního trestu či opatření uložena povinnost zdržovat se ve svém obydlí. Současně s tím je stanoveno časové období, po které má monitorovaná osoba tuto povinnost plnit. Systémem elektronické kontroly je sledováno skutečné naplnění povinnosti v rámci stanovených parametrů alternativního

⁶⁵ JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

trestu či opatření, sleduje se tedy pobyt monitorované osoby v daném místě bydliště v daném časovém úseku.

7.3.2 Setrvání v příkázané zóně

Program setrvání v příkázané zóně umožňuje kontrolu činnosti monitorované osoby v době, kdy nemá povinnost setrávat v místě bydliště.

Nejběžněji se jedná o povinnost docházet do zaměstnání, absolvovat léčbu závislosti, resocializační program apod.

7.3.3 Setrvání mimo zakázanou zónu

Zakázanou zónu lze užít v případech, kdy je žádoucí zamezit monitorované osobě vstup do stanovené zóny, která určitým způsobem souvisela nebo by mohla souviset spácháním trestné činnosti. Cílem je odvrátit hrozící újmu (majetek, zdraví, veřejný zájem), jejíž vznik je spjat s určitou zónou. Setrvání mimo perimetr chráněné osoby

EMS v rámci tohoto programu detekuje vzdálenost chráněné a monitorované osoby a upozorní operační středisko v případě jejich přiblížení na menší vzdálenost, než je nastaveno.

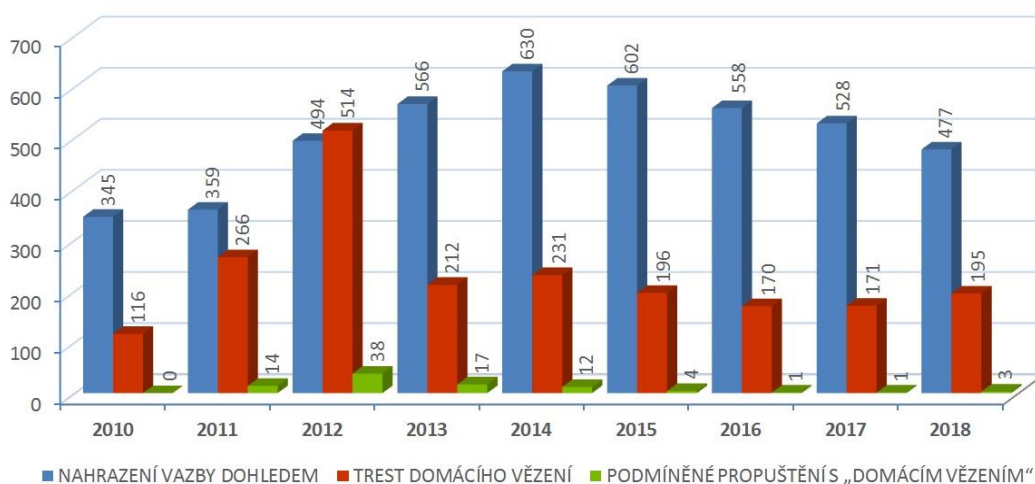
7.3.4 Zdržení se konzumace alkoholických nápojů

V tomto případě systém umožňuje u kontrolovaného kdykoli zjistit přítomnost alkoholu v dechu. Tuto povinnost, může mít sledovaná osoba uloženu v rámci domácího vězení nebo při povinnosti setrávat v místě bydliště v rámci podmíněného propuštění, nebo jako povinnost k některému z opatření souvisejícímu s elektronicky kontrolovanou vazbou.⁶⁶

⁶⁶ JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>

8 Statistiky a zhodnocení ukládání trestu domácího vězení

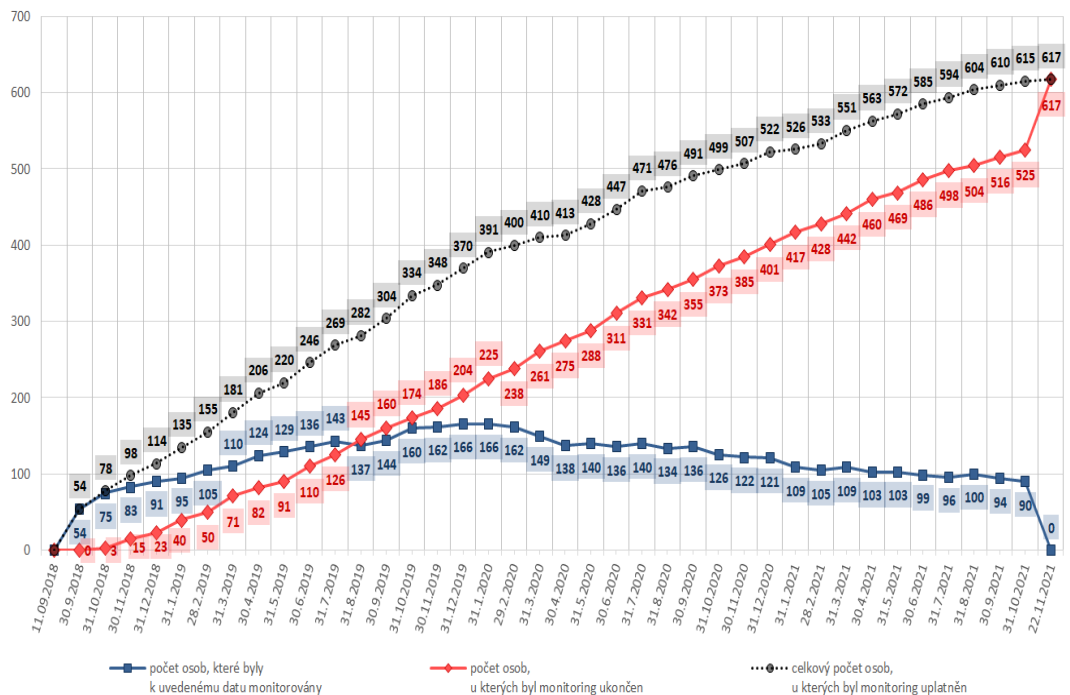
V následující části bakalářské práce budou uvedeny vybrané statistiky a data k ukládání trestu domácího vězení, kdy bude zjišťováno, zda je tento trest využíván dostatečně, bude srovnáno ukládání tohoto trestu v souvislosti s provozem EMS. K tomuto bude použita metoda komparace.

Graf č. 1 – vývoj počtů uložených trestů domácího vězení, nahrazení vazby dohledem a podmíněného propuštění s domácím vězením⁶⁷

Na grafu č. 1 jsou z hlediska hodnocení ukládání trestu domácího vězení důležité červené sloupce, které znázorňují počet uložených trestů domácího vězení v jednotlivých letech od uzákonění trestu domácího vězení do roku 2018, kdy byl spuštěn EMS. Jak je vidět v prvních třech letech docházelo k lineárnímu zvyšování počtu trestů domácího vězení, kdy ve čtvrtém roce došlo k výraznému propadu a v následujících letech je již počet ukládaných trestů domácího vězení takřka konstantní a pohybuje se v průměru okolo 200 uložených trestů za rok.

⁶⁷ Justice.cz 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <
<https://justice.cz/web/msp/statistiky2>>

Graf.č. 2 – využívání EMS po jeho zavedení do provozu⁶⁸

Na grafu č. 2 je zaznamenán celý průběh využívání EMS od jeho zavedení až do ukončení provozu EMS. Sledované hodnoty jsou průběžný počet sledovaných osob, kdy křivka má celkem předpokládaný vývoj a po počátečním náběhu je celkem rovnoměrná, kdy ale postupně mírně klesá, což se může mít souvislost technickými potížemi, které byly později příčinou ukončení provozu EMS. Oproti tomu dvě další křivky a to počet osob, u kterých byl EMS uplatněn, respektive ukončen, jsou logicky vzrůstající.

Ke dni 15. 12. 2019 bylo systémem EMS aktivně monitorováno celkem 164 osob. Z hlediska důvodů monitoringu připadalo 117 případů na trest domácího vězení, 43 případů na nahrazení výkonu vazby dohledem a 4 případy na podmíněné propuštění s dohledem. Celkem monitoringem prošlo 352 osob. Elektronický monitorovací systém umožnil výrazné zvýšení důslednosti a efektivity kontroly plnění uložených povinností⁶⁹

S ohledem na to, že původní záměry při zavádění tohoto trestu byly takové, že „do dvou let mohlo být v domácím vězení až pět tisíc lidí.“⁷⁰, se jeví dle výše

⁶⁸ Justice.cz 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://justice.cz/web/msp/statistiky2>>

⁶⁹ PMS Zpráva o činnosti. 2022. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/download/2019_Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_PMS.pdf>

⁷⁰ BLANDA,R., Odstraní elektronické náramky přeplněnost českých věznic?, České vězeňství, 2010, č. 1, str. 16

uvedených tabulek využívání tohoto trestu jako zcela tristní, i když je skutečností, že na tomto se mohla s největší pravděpodobností projevit skutečnost, že při přípravě se zcela zanedbala otázka kontroly výkonu trestu, kdy se předpokládalo zavedení elektronické kontroly výkonu trestu, k čemuž však došlo až v roce 2018, kdy byla podepsána smlouva s izraelskou společností SuperCom LTD. Stát mohl během šesti let odebrat až 2 500 monitorovacích sad za předem stanovenou a maximální cenu 93 milionů korun (bez DPH). Stát nicméně bude náramky odebírat podle potřeby. Ovšem dne 22. 11. 2021 v čase 24:00 hod. bylo zajištění kontroly výkonu trestu domácího vězení a kontroly plnění různých opatření a omezení při nahrazení vazby a při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody prostřednictvím elektronického monitorovacího systému z rozhodnutí Probační a mediační služby ukončeno, vzhledem k potížím a nezabezpečení nápravy ze strany dodavatele.

V současné době je v běhu veřejná zakázka Probační a mediační služby na dodavatele elektronického monitorovacího systému pro trestní justici II.

Z původně odhadované ceny 600 milionů se za ministryně Dany Kovařové staly dvě miliardy. Za ministra Jiřího Pospíšila byl úřad připraven dát 300 milionů a za ministryně Heleny Válkové po konzultaci s firmami v oboru cena splaskla na maximálně 105 milionů.⁷¹ Z další zprávy v tisku z 31.1.2019 pak vyplývá, že „*Za 280 náramků, 410 dalších koncových zařízení, jako jsou komunikátory nebo alkoholtesty, a za monitorovací středisko zaplatilo ministerstvo 15,6 milionu korun. V první polovině příštího roku chce jeho úřad dokoupit dalších 500 monitorovacích sad.*“⁷² V návaznosti na tyto údaje, které se týkají ceny EMS, se v končeném důsledku dostáváme k úsporám které, mohlo přinést ukládání trestu domácího vězení a to „*Sedět v domácím vězení vyjde levněji než skutečné vězení, jeden den s náramkem přijde stát na 130 korun, dalších 50 korun musí platit odsouzený. Tolik se za domácí vězení doplácí už dnes. Pro porovnání – odsouzený ve věznici vyjde stát na 1 200 korun denně, k úhradě se mu dává jen 1 500 korun měsíčně.*“⁷³ Z tohoto vyplývá, že náklady na výkon trestu domácího vězení v porovnání s trestem odnětí svobody jsou zhruba desetinové.

71 IDnes Zpravodajství 2018. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/elektronicke-naramky-start-domaci-vezeni-supercom.A180809_203853_domaci_zaz>

72 INFO.CZ 2018. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://www.info.cz/pravo/justice/domacich-veznu-s-naramky-je-94-casto-za-nerespektovani-zakazu-rizeni-ci-neplaceni-alimentu>>

73 IDnes, Zpravodajství. 2018 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/elektronicke-naramky-start-domaci-vezeni-supercom.A180809_203853_domaci_zaz>.

Z údajů Vězeňské služby České republiky vyplývá, že průměrný počet vězňů v organizačních jednotkách Vězeňské služby České republiky za jeden den v roce 2019 byl 19323 odsouzených.⁷⁴ V porovnání s tím je číslo 117, které vyjadřuje aktuální počet elektronicky sledovaných osob ve výkonu trestu domácího vězení v prosinci 2019, jak je uvedeno výše, opravdu mizivé. Stejně tak je opravdu malý počet odsouzených k trestu domácího vězení v jednotlivých letech od jeho zavedení, mimo rok 2012 s počtem 514 osob, se pohybuje kolem cca 200 osob.

Srovnatelně s tímto byl průměrný počet vězňů za 1 den v roce 2021 v organizačních jednotkách Vězeňské služby České republiky 17523.⁷⁵

Z tohoto pohledu je tedy trest domácího vězení ukládán nedostatečně, k čemuž zcela jistě přispěly potíže se zavedením elektronického monitorovacího systému.

⁷⁴ Vězeňská služba ČR 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>>

⁷⁵ Vězeňská služba ČR 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>>

9 Závěr

Cílem absolventské práce bylo seznámit se s alternativními tresty, zejména s trestem domácího vězení. Dalším cílem absolventské práce bylo zhodnotit využívání trestu domácího vězení, a jakým způsobem se projevil trest domácího vězení v praxi.

V první teoretické části je metodou analýzy zkoumán trest z hlediska trestního práva hmotného, zejména vzhledem k trestu domácího vězení, které je hlavním předmětem bakalářské práce, dále zde byly popsány základní pojmy trest, ochranné opatření, teorie trestání, účel trestu a rovněž pojmy retributivní a restorativní justice.

V této části bylo definováno, jakým způsobem je trest uzákoněn v českém právu, včetně výčtu trestů se zaměřením na tresty alternativní a zejména trest domácího vězení.

Rovněž je popsána PMS s ohledem na její dohled nad výkonem trestu domácího vězení, přičemž je zmíněn EMS.

V druhé empirické části byl za pomoci komparace srovnán vývoj ukládání trestu domácího vězení v době před začátkem provozu EMS v grafu č. 1. Následně v grafu č. 2 je znázorněn provoz EMS. Následně jsou v empirické části uvedeny původní optimistické úvahy o využívání tohoto trestu domácího vězení, které však nebyly naplněny.

Pokud se má zhodnotit, zda se podařilo splnit cíle bakalářské práce, tak cílů bylo dosaženo, ale rovněž je nutno konstatovat, že vzhledem k šíři tématu bylo asi nejtěžším úkolem redukovat rozsah práce na požadovanou velikost, tak aby celkový výsledek dával smysl.

Nakonec lze uvést, že by se trest domácího vězení měl využívat ve větší míře. V systematicke trestů je řazen za trest odnětí svobody zcela správně, protože postihuje osobní svobodu odsouzeného. Z hlediska dopadů na sociální situaci odsouzených je zcela v zájmu společnosti využívat trestu domácího vězení, protože nedochází k narušení sociálních případně rodinných vazeb, kdy je usnadněn návrat do běžného života. Během výkonu trestu domácího vězení si odsouzený může zachovat pracovní pozici. Toto souvisí i s otázkou odškodnění obětí trestného činu, kdy odsouzený má možnost získat finanční prostředky na náhradu jak majetkových tak i nemajetkových škod. Při těchto výhodách je zde dostatečně uplatněn smysl trestu, kdy pachatel má pocítit újmu, což v tomto případě

nastává. Srovnatelně s tímto, pokud je trest odnětí svobody podmíněně odložen, dochází často k tomu, že pachatel toto nepovažuje za újmu, k čemuž přispívá i praxe soudů, které při další trestné činnosti podmíněně odsouzeného pachatele, ukládají další podmíněné tresty, což je zcela proti logice věci. Podle mého by mohl trest domácího vězení tento podmíněně odložený trest odnětí svobody zcela nahradit. Při tomto by jistě bylo možno uplatnit i další alternativní tresty. Vyšší počet trestů domácího vězení by se logicky musel promítnout i do ekonomiky, vzhledem k tomu, že pokud již systém existuje a je provozován, větší množství sníží náklady na jednotlivého odsouzeného.

Ovšem za zcela zásadní vzhledem k možnostem ukládání trestu domácího vězení je zajistit bezproblémový provoz EMS.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ADAMOVÁ, KAROLINA, ANTONÍN LOJEK, KAREL SCHELLE A JAROMÍR TAUCHEN. Velké dějiny zemí Koruny české. Praha: Paseka, 2017. 752 s. ISBN 978-80-7432-749-0
2. BLANDA, ROBERT. Odstraní elektronické náramky přeplněnost českých věznic?, České vězeňství, 2010, č. 1, s. 16 – 17. ISSN 1213-9297.
3. FOLTÝNOVÁ, LUCIE, FOLTÝN, LEO. Trest domácího vězení z pohledu Probační a mediální služby. Státní zastupitelství, 2011, č. 6, s. 20 – 24.
4. HENDRYCH, D. & KOLEKTIV. Právní slovník. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. 1450 s. ISBN 978-80-7400-059
5. JELÍNEK, J. A KOL.: Trestní právo hmotné. 8. Vydání. Praha: Leges, 2010. 1040 s. ISBN 978-80-7502-576-0 (vázáno)
6. KARABEC, Zdeněk. Koncept restorativní justice. In Restorativní justice: Sborník příspěvků a dokumentů. Ed. Zdeněk KARABEC et al. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2003, s. 5 – 21, ISBN 80-7338-021-8
7. KRATOCHVÍL, V. A KOL. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009 797 s. ISBN 978-80-7400-042-3.
8. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. A KOL. Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005
9. LATA, J., Účel a smysl trestu, Praha: LexisNexis CZ s.r.o., 2007, 116 s. ISBN 80-86920-24-0
10. NOVOTNÝ, O. A KOL. Trestní právo hmotné. 1., Obecná část. 6. přepracované vydání, Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010
11. SOTOLÁŘ, A., PÚRY, F., ŠÁMAL, P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. Praha: C. H. Beck, 2000. 468 s. ISBN: 8071793507
12. ŠÁMAL, P., Trestní řád III. : § 315 až 471. Komentář. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha : C. H. Beck, 2013, 3731 – 4654 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
13. ŠÁMAL, P. Trestní zákoník I. : § 1 až 139. Komentář. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
14. ŠČERBA, F., Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 464 s. ISBN 978-80-87576-93-9 (brož.)
15. VĚTROVEC, V. A SPOL., Zákon o mediaci a probaci: komentář. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. 120 s. ISBN 80-86432-32-

Elektronické zdroje

1. IDnes, Zpravodajství. 2018 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/elektronicke-naramky-start-domaci-vezeni-supercom.A180809_203853_domaci_zaz>.
2. IDnes Zpravodajství 2018. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/elektronicke-naramky-start-domaci-vezeni-supercom.A180809_203853_domaci_zaz>
3. INFO.CZ 2018. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.info.cz/pravo/justice/domacich-veznu-s-naramky-je-94-casto-zanerespektovani-zakazu-rizeni-ci-neplaceni-alimentu>
4. JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: < Dostupné <https://justice.cz/web/msp/statistiky2>>
5. JUSTICE.CZ 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system>>
6. NEN 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://nen.nipez.cz/verejne-zakazky/p:vz:query=elektronick%C3%BD%20monitorovac%C3%AD%20syst%C3%A9m/detail-zakazky/N006-22-V00017617>>
7. PMS Zpráva o činnosti. 2022. [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <https://www.pmscr.cz/download/2019_Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_PMS.pdf>
8. Vězeňská služba ČR 2022 [online] [cit. 2023-01-10] Dostupné z WWW: <<https://www.vscr.cz/sekce/statisticke-rocenky-vezenske-sluzby>>
9. Vládní návrh na vydání zákona, trestní zákoník Důvodová zpráva k trestnímu zákoníku, I. Obecná část. Dostupné z WWW: <<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=410&CT1=0>>

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 17 - 23. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
2. ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Ústavy České Republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 1, s. 3 - 16. Dostupné z WWW: <<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka>>

zakonu/SearchResult.aspx?q=1/1993&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.

3. ČESKO. Zákon č. 218 ze dne 25. června 2003 o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2003, částka 79, s. 4030 - 4052. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=218/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
4. ČESKO. Zákon č. 257 ze dne 14. července 2000 o Probační a mediální službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě). In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 74, s. 3616 - 3621. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=257/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
5. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354 - 651. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>.
6. ČESKO. Zákon č. 456 ze dne 11. prosince 2009 o kontrole výkonu trestu domácího vězení. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 145, s. 7451 - 7452. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=456/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
7. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č.117 ze dne 27. května 1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. 1852. Dostupné z WWW: <<https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjyguzf6mjrg4wta#>>
8. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 19 ze dne 15. ledna 1855 ř.z. 1855. Dostupné z WWW: <<https://www.aspi.cz/products/lawText/1/5698/1/2/zakon-c-19-1855-sb-o-ochrane-cti/zakon-c-108-1933-sb-uvozovaci-zakon>>
9. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 65, s. 485 - 512. Dostupné z WWW: <[57](https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-</div><div data-bbox=)

zakonu/SearchResult.aspx?q=140/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

10. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141 ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1961, částka 66, s. 513 - 576. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=141/1961&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>
11. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 76 ze dne 18. prosince 1959 o některých služebních poměrech vojáků. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky*. 1959, částka 36, s. 313 - 319. Dostupné z WWW: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=76/1959&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy>

Seznam zkratk

1. EMS - Elektronický monitorovací systém
2. LZPS - Listina základních práv a svobod
3. PMS - Probační a mediační služba
4. TŘ - Trestní řád, zákon č. 141/1961 Sb.
5. TZ - Trestní zákoník, zákon č. 40/2009 Sb.
6. ZSVM – zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů

Seznam tabulek a grafů

1. Graf č. 1 – vývoj počtů uložených trestů domácího vězení, nahrazení vazby dohledem a podmíněného propuštění s domácím vězením
2. Graf.č. 2 – využívání EMS po jeho zavedení do provozu